

Община Сливен

**Програма
за управление на отпадъците
2021-2028 г.**

Приета от Общински съвет-Сливен с решение № 736 от 16.09.2021 г.

Съдържание

№	Описание	стр.
1.	Въведение	5
2.	Обща характеристика на община Сливен	14
2.1.	Природо-географска и териториално-административна характеристика	14
2.1.1.	<i>Географско положение спрямо територията на страната</i>	14
2.1.2.	<i>Съседни общини</i>	15
2.1.3.	<i>Релеф</i>	15
2.1.4.	<i>Климат</i>	16
2.1.5.	<i>Води</i>	20
2.1.6.	<i>Почви</i>	20
2.1.7.	<i>Полезни изкопаеми</i>	21
2.1.8.	<i>Горски територии</i>	21
2.1.9.	<i>Биоразнообразие. Екологична мрежа</i>	21
2.1.10.	<i>Населени места в общината и брой население.</i>	22
2.2.	Социално-икономически фактори	22
2.2.1.	<i>Демографско развитие</i>	22
2.2.2.	<i>Образователна структура</i>	23
2.2.3.	<i>Етническа структура</i>	24
2.2.4.	<i>Икономически активно население</i>	24
2.2.5.	<i>Състояние на местната икономика</i>	24
2.2.6.	<i>Култура, културно-историческо наследство и туризъм</i>	27
2.2.7.	<i>Транспортна и техническа инфраструктура</i>	30
3.	Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието и управлението на отпадъците	33
3.1.	<i>Нормативни и програмни документи на община Сливен относно управление на отпадъците</i>	33
3.2.	<i>Количество и състав на отпадъците</i>	34
3.3.	<i>Инфраструктура за управление на отпадъците</i>	37
3.4.	<i>Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища</i>	39
3.5.	<i>Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците</i>	39
3.6.	<i>Финансиране на управление на отпадъците</i>	40
3.7.	<i>Административен капацитет за управление на отпадъците</i>	40
3.8.	<i>Информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците</i>	41
3.9.	<i>Прогнози</i>	41
4.	SWOT анализ	42
5.	Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане.	45
5.1.	<i>Цели на Програмата</i>	45
5.2.	<i>План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите</i>	45
5.2.1.	<i>Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци</i>	50
5.2.2.	<i>Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци</i>	60
5.2.3.	<i>Подпрограма с мерки за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци</i>	64
5.2.4.	<i>Подпрограма с мерки за разделно събиране и постигане на целите за</i>	74

	<i>оползотворяване на битови биоразградими отпадъци</i>	
5.2.5.	<i>Подпрограма с мерки за управление на опаковките и отпадъците от опаковки</i>	78
5.2.6.	<i>Подпрограма с мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаването на сгради</i>	84
5.2.7.	<i>Подпрограма с мерки за намаляване на количествата и на риска от депонирането на отпадъци</i>	89
6.	Координация с други планове и програми	94
7.	Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението	96
8.	Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Сливен	97
8.1.	<i>Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Сливен</i>	97
8.2.	<i>Данни за отпадъците</i>	110
8.3.	<i>Прогнози</i>	119
8.4.	<i>Инфраструктура за управлението на отпадъците</i>	124
8.5.	<i>Анализ и информация на старите депа и сметища</i>	135
8.6.	<i>Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците</i>	136
8.7.	<i>Финансиране на управление на отпадъците</i>	143
8.8.	<i>Административен капацитет за управление на отпадъците</i>	150
8.9.	<i>Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците</i>	156
9.	Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. четириезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Сливен.	159

Списък на съкращенията

БВП	Брутен вътрешен продукт
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ООп	Организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците на община Сливен 2021-2028 г.
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците на община Сливен 2021-2028 г.
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи
ТБО	Такса битови отпадъци

1. Въведение

Основание за изработване на Програмата

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Сливен.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Сливен 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Крайният срок на програмата съвпада с периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021-2028 г.

Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2021-2028 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Цел на Програмата

ПУО има за цел да определи основните стратегически приоритети за устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на община Сливен, които трябва да бъдат постигнати в периода 2021-2028 г. От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Община Сливен за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Програмата включва три стратегически цели, които са съобразени с изискването на ЗУО да съответстват на целите на НПУО 2021-2028 г. За постигане на всяка стратегическа цел са идентифицирани оперативни цели и мерки, като мерките са обособени в подпрограми.

Отпадъци в обхвата на Програмата

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци,
- производствени отпадъци – утайки от ПСОВ,
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради,
- опасни отпадъци – битови.

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Сливен.

Регион за управление на отпадъците

Община Сливен участва в регион за управление на отпадъците Ямбол съгласно НПУО 2014-2020 г.

С решение № 217 от 05.06.2008 г. Общински съвет Сливен даде съгласие за участие на община Сливен в сдружение на общините Ямбол, Сливен, Нова Загора, Стралджа и Тунджа, създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Ямбол обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти. В резултат на сътрудничеството общините подготвиха и реализираха проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол – първа фаза“, който беше финансиран от Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г. С изпълнение на проекта са осигурени съответстваща на нормативните изисквания инфраструктура за депониране на неопасни отпадъци и рекултивация на старото сметище на община Сливен.

Етапи при разработване на общинската програма за управление на отпадъците

Подход при разработване на Програмата

При разработването на ПУО, община Сливен взе предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по прилагането му и насоките в публикуваните от МОСВ през март 2015 г. Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците. В допълнение, при разработването на Програмата са взети предвид и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания, в т.ч:

- Национален план за управление на отпадъците 2014–2020 г. и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, като част от него;
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, 2012 г., ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010–2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на строителните отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради за периода 2011-2020 г.;
- Методология за стратегическо планиране в Р.България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.

Принципи и действащо законодателство

ПУО е изготвена при съблюдаване на основните принципи и йерархията за управление на отпадъците:

- **Предотвратяване** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- **Разширена отговорност на производителя и „замърсителят плаща“** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- **Превантивност** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- **Близост и самодостатъчност** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- **Участие на обществеността** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на

отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

ЗУО въведе т.нар. *йерархия на управление на отпадъците*, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Основните приоритети на община Сливен за управление на отпадъците до 2028 г. и мерките за тяхното постигане бяха определени като се има предвид йерархията на управление на отпадъците след изготвяне на анализи на текущото състояние по управление на отпадъците на територията на общината и произтичащите от тях основни изводи и препоръки за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение № 1 към Програмата.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Структура на Програмата

Програмата за управление на отпадъците на община Сливен 2021-2028 г. е структурирана съобразно изискванията на чл. 52 от ЗУО и препоръките на МОСВ, посочени в Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците от март 2015 г. Съобразно с това, структурата на ПУО обединява съдържанието в следните основни части:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
- Цели и подцели
- План за действие с Подпрограми от мерки за постигане на целите
- Координация с други планове и програми
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на НПУО

- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2027 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

1. Закон за управление на отпадъците;
2. Закон за опазване на околната среда;
3. Закон за устройство на територията;
4. Закон за местните данъци и такси;
5. Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
6. Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
7. Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
8. Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
9. Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
10. Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
11. Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
12. Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
13. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
14. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
15. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
16. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;

17. Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);
18. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
19. Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
20. Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
21. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
22. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
23. НАРЕДБА за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.
24. Наредба за обществения ред на територията на община Сливен, изм. и доп. с Решение № 500/25.02.2021 г.;
25. Наредба за управление на отпадъците на територията на община Сливен изм. и доп. с Решение № 540/25.03.2021 г.;
26. Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и предоставянето на права на територията на община Сливен, изм. и доп. с Решение №461/28.01.2021г.;
27. Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на община Сливен, изм.с Решение №952/19.08.2010 г.;
28. Наредба за принудителното изпълнение на заповеди за поправка, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на Община Сливен от 02.06.2008 г.

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. **Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
2. **Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци:** Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.
3. **Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:** Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива

2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от [Директива 2008/98/ЕО](#) са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. [Депата за отпадъци](#) например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато [изгарянето](#) може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши [ефективността при използването на ресурсите](#) в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на [рециклиране](#) и безопасно [обезвреждане на отпадъците](#).

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;

- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от **5 юни 2019 година** **относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.** Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ Стара Загора.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

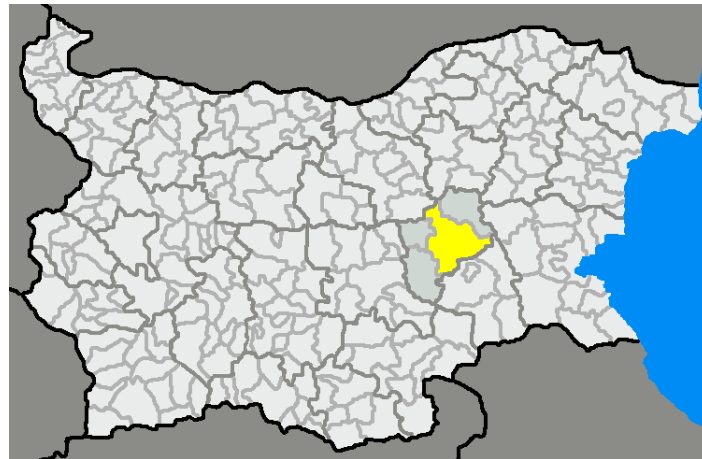
- Информирание на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Сливен 2021-2028г.;
- Публикувана на интернет страницата на общината на покана към обществеността и заинтересованите страни за обществено обсъждане /на посочено от Общината място в определен ден и час или дистанционно, чрез споделяне на мнения и предложения на е-мейл за проекта на програмата/;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

2. Обща характеристика на община Сливен

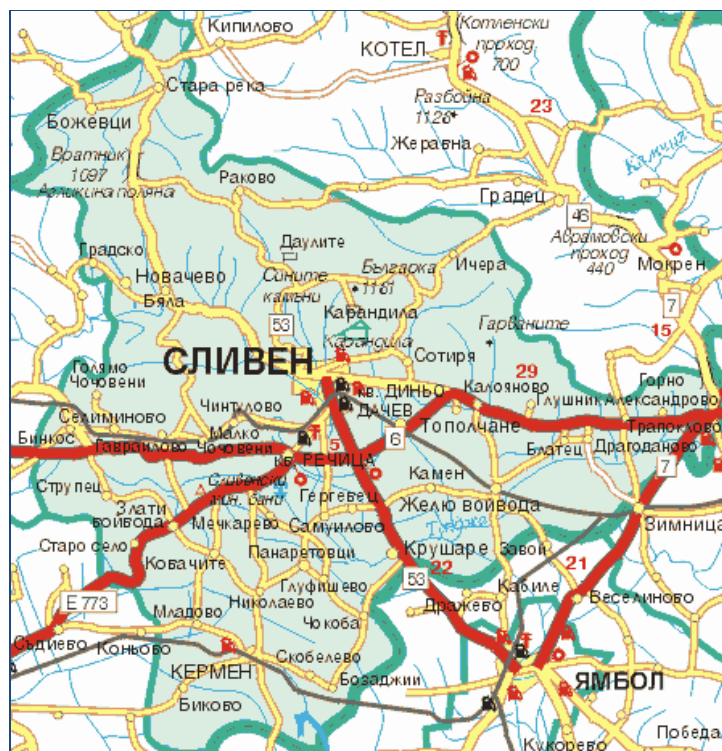
2.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО - АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1.1. Географско положение спрямо територията на страната

Община Сливен се намира в Югоизточна България и заема площ от 1 366,6 км². По този показател тя се нарежда на първо място сред четирите общини от област Сливен. Площта на общината формира 38,6% от тази на областта, 6,9% от площта на Югоизточен район от ниво 2 и 1,2% от територията на България.

В административно отношение общината се намира в Район от ниво 2 - Югоизточен /NUTS II/, административна област - Сливен /NUTS III/, а самата община отговаря на европейската класификация LAU 1. Характерна особеност от административна гледна точка, е че общинският център - гр. Сливен, е център на едноименната област.

заема водосборът на р. Тунджа. Нейните леви притоци /Беленска, Асеновска, Сотирска и др./, формират водосборите си по южните склонове на планините Елено-Твърдишка, Сливенска и Гребенец, и заедно с десните, идващи от склоновете на Сърнена Средна гора, оттичат територията към Егейския басейн. Най-високо издигната е Сливенска планина при вр. Българка /1 180,5 m/. Това е и най-високата точка на територията на община Сливен. На изток от нея, седловината Ичера разделя планините Сидовска и Гребенец. Проходът Мараш /255 m/ отделя на изток територията на планината Гребенец от Терзийски баир.

Южно от планинските дялове на Стара планина е разположена широко отворената и наклонена на юг, обширна Сливенска котловина със средна надморска височина от 150 m. Към териториалния обхват на общината, се включват западната и централна част на едноименната котловина. На запад котловината достига до землището на с. Бинкос, което попада в рамките на т. нар. Бинкоски праг на р. Тунджа, а на изток до равнинна територия, където е изграден транспортен възел „Петолъчката”.

Община Сливен заема малки части от Сърнена Средна /в землищата на селата Сърцево и Струпец на север, и Старо село и Злати войвода на юг/. Максималната надморска височина в тази част на общината, достига 533 m. На югоизток е разположен ниският Заешки рид, който също е част от Сърнена Средна гора. Извън границите на община Сливен, периферните източни части на рида, достигат р. Тунджа.

В най-южните части на общината - в района на гр. Кермен и селата Младеново и Биково, се редуват отделни ниски височини, разделени от блата. Те свързват Заешки рид със Светиилийските възвишения и представляват граничен район между Средногорието и Тунджанската хълмиста област.

2.1.4. Климат

Климатични и метеорологични особености на района, оказващи влияние върху разпространението на атмосферните замърсители

Територията на община Сливен попада в областта на преходно-континенталния климат. Основни фактори за неговото формиране са географското положение, особеностите на надморската височина и релефа, елементите на атмосферната циркулация, радиационните условия. Климатът в района се определя от въздействието на континентални и средиземноморски въздушни маси, както и от спецификата на релефа. През ниската орографска бариера на Източна Стара планина, нахлуват континентални въздушни маси от умерените и полярните географски ширини.

Обикновено проникването на тези въздушни маси, се съпровожда от силни ветрове и слабо проявени валежи. При продължително задържане на студен въздух в обсега на низинно-котловинния релеф, се създават устойчиви термични инверсии,

придружени с мъгли и ниска слоеста облачност. Нахлуването на средиземноморските въздушни маси до известна степен е ограничено от Родопския масив.

Поради по-малката надморска височина, вертикалната климатична поясност в Източна Стара планина е слабо изразена.

Продължителността на слънчево греене за низинно-хълмистата част от територията на община Сливен, е средногодишно между 2200 и 2300 h с максимум през юли /300-320 h/ и минимум през декември /80-85 h/. Годишната сума на радиационния баланс в района на станция Сливен е 51,52 kcal/cm² с максимум през юли /9,08 kcal/cm²/ и минимум през януари /0,18 kcal/cm²/, с много близка ниска стойност и през декември /0,2 kcal/cm²/. Прави впечатление липсата на отрицателни стойности, което е характерно за територии с по-голяма продължителност на слънчевото греене. Дори през зимата, когато бързят на падане на слънчевите лъчи е малък и денят е къс, стойностите са близки до 0, но остават положителни. Тези условия създават благоприятни предпоставки за отглеждането на редица земеделски култури.

Средногодишният брой на дните с мъгла в станция Сливен е 45,7, като най-много такива дни, се отчитат през месец декември - средно 9,2 дни. Във височина стойностите се увеличават - в местността „Карандила”, средногодишно дните са 63,3, с максимумът през ноември - средно 11,1 дни. Средната годишна облачност в Сливен е 5,4 бала, с най-високи средни стойности през месец декември /7,0/, и най-ниски - през месец август /2,8 бала/. В местността „Карандила” /ок. 1000 m н. в./ облачността е по-голяма: средногодишната стойност е 5,7 бала, максимумът е през януари /7,1 бала/, а минимумът - през август /4,0 бала/.

Радиационните условия на територията на Сливенското поле са добра предпоставка за производство на соларна електроенергия.

Средната годишна температура на въздуха за станция Сливен е 12,4° С, като най-ниската средномесечна е през месец януари /+1,2° С/, а най-високата - през месец юли /+23,2° С/. Абсолютната максимална температура е измерена през месец август /+40,8° С/, а абсолютната минимална - през месец януари /-20,0° С/.

Ако проследим климатичните изменения на територията на община Сливен, от гледна точка промяната в температурата на въздуха, установяваме, че в периода 1979-2008 г., за ст. Сливен са отчетени следните средни стойности: най-ниска температура - януари +1,8°С, най-висока - юли +23,2° С, годишна +12,5° С. На база тези стойности, можем да посочим, че по-големи различия, се отчитат през зимния период, който е станал относително „по-топъл”. В резултат на това, средната годишна температура се е повишила с 0,1° С, а средната годишна температурна амплитуда е намаляла от 22° С на 21,4° С.

От агроклиматична гледна точка, са важни периодите на устойчиво задържане на температурите над 0, 5, 10 и 15° С. В течение на цялата година,

температурата на въздуха се задържа устойчиво над 0° С. В 274 дни тя е над 5° С /между 7 март и 7 декември/, в 210 дни - над 10° С /между 3 април и 31 октомври/ и в 155 дни - над 15° С /между 3 май и 6 октомври/. Важни са температурните суми през активния вегетационен период /над 10° С/, които за станция Сливен са 3 865 °С /средна стойност за периода 1931-1985 г./. Предвид тенденцията на повишение на средните месечни температури, особено през зимния период, можем да предположим, че за последните 30-40 години, стойността на показателя бележи ръст. Посочената стойност се отнася към една от високите за страната, с изключение на районите по поречието на р. Струма на юг Кресненския пролом, части от Източните Родопи, Горнотракийската низина по поречието на р. Марица и Южното Черноморско крайбрежие.

Извънпланинската част на преходно-континенталната климатична област, към която се включва територията на общината, в агроклиматично отношение прилича на Дунавската равнина. В Горнотракийската низина и източните Задбалкански котловини климатът е умерено горещ /с температурни суми за активния вегетационен период от 3700 до 4100° С/ и засушлив. В Източна Стара планина климатът е топъл /с температурни суми от 3100 до 3700° С/ и слабо засушлив.

Средните суми на годишните валежи, също могат да бъдат сравнени за различни периоди. В периода 1931-1985 г. средната годишна валежна сума в станция Сливен е 587 mm. Главният максимум на валежите е през май-юни /66-67 mm/, а главният минимум - през март /31 mm/. Отбелязват се и вторични максимум и минимум, съответно през ноември /61 mm/ и септември /32 mm/. Сезонното разпределение показва изравнени суми през пролетта и зимата, най-малко са валежите през есента, а най-много - през лятото. Прави впечатление типичната характеристика на преходността на климата, подчертана от разпределението на валежите - 2 максимума и 2 минимума, които са с почти изравнени месечни суми. Годишната сума не е висока, което според някои изследователи се дължи на ефекта на валежната сянка в южното подножие на Стара планина, който се проявява в цялата област на Задбалканските котловини. Във височина валежната сума се увеличава закономерно и в местността „Карандила” /1000 m н. в./ тя е 830 mm, с открояващ се главен максимум през май /112 mm/ и главен минимум през август /46 mm/. Преходността в режима на валежите, се запазва - добре проявени са вторични максимум /ноември/ и минимум /март/.

За периода 1979-2008 г. средната годишна сума за станция Сливен е 575 mm, най-ниската средна месечна сума е през октомври /34 mm/, а най-високата - през май /68 mm/, почти изравнена с тази през юни /67 mm/. Вторичният минимум е през март /35 mm/, а вторичният максимум - през декември /61 mm/. Тенденцията на почти изравнени месечни суми на максимумите и особено на минимумите се запазва, но се наблюдава изместване на вторичния максимум /от ноември към декември/, и на главния минимум /от зимата към есента/. Тъй като разликите в сумите не са значителни, можем да предположим, че се наблюдава слаба тенденция на увеличаване на преходно-средиземноморското климатично влияние върху режима на валежите. Налице е слаба тенденция на намаляване на годишната сума, която частично е резултат от намаляване на средномесечните суми през януари и

февруари.

Съчетанието на по-високи зимни температури и сравнително малкото количество валежи, води до намаляване на водните запаси през този сезон. От друга страна, се засилва честотата на поройните валежи през годината, което води до редица неблагоприятни последици, свързани с процесите на ерозия, свличания, наводнения и други. За периода 1999-2008 г. се наблюдават много по-често големи денонощни валежни суми в различни части на страната, в т.ч. и на територията на община Сливен. За станцията, се регистрират 10 дни от този период, в които за едно денонощие се изваляват повече от 10% от годишната сума.

Максималният денонощен валеж в станцията е 73,8 mm, отчетен през месец юни 1932 г. В местността „Карандила” тази стойност е по-висока - 97,6 mm и е измерена през април 1972 г. В течение на годината, преобладават дните с течни валежи, които са регистрирани през всички месеци. Най-много дни с дъжд има през пролетта, като максимумът е през месец май - средно 15 дни. Най-малко са през януари, февруари, август и септември - средно 6 дни. През студеното полугодие се регистрират повече дни с твърди валежи. За станция Сливен те са отчетени през месеците от октомври до април, като в четири от тях - от декември до март валежи от сняг има в над 50% от годините в периода 1931-1985 г. Най-много дни със снеговалеж има през януари - средно 5 дни. Продължителността на задържане на снежната покривка има важно климатично и стопанско значение. Средната продължителност на задържане на снежна покривка в станция Сливен за годината, е само 2 дни. Те се отчитат през второто десетдневие на месец януари.

Положителните средни месечни температури, тенденцията на тяхното повишение през последните 30 години, както и намаляването на валежните количества през зимните месеци, води до намаляване на средностатистически брой дни със снежна покривка. Тази особеност е характерна и за съседни територии в Горнотракийската низина и Тунджанската хълмиста област.

Периодите без валеж с максимална продължителност на територията на общината, са средно 14 дни през юли и октомври, като с близки стойности са август /13 дни/ и септември /13 дни/. През лятото и началото на есента, се оформя период на засушаване, свързан с намаляване в честотата и количеството на валежите, и отчитането на максимални стойности в хода на температурата. Това е важно условие за необходимостта от напояване на земеделските култури.

Важна е информацията за рискови метеорологични явления, като гръмотевичните бури и градушките. Районът на източните части на Средна гора и Задбалканските котловини, се отличава с по-голям брой бури и градушки годишно. Това се дължи на специфичната орография и на термодинамичния контраст по студените фронтове, които нахлуват от северозапад в следствие на по-силното нагриване на приземния въздух над Горнотракийската низина. Между 2 и 4 са случаите с градушка средногодишно в Задбалканските котловини. На територията на община Сливен, в Старо село, е разположен един от командните пунктове на изпълнителна агенция „Борба с градушките”. Той защитава територия от 2 150 km², 67% от която, са заети от зърнени култури, 20% - от технически култури, 9% - от

лозя, и др.

Ветровата дейност е важна характеристика на климата в дадена територия. Средната годишна скорост на вятъра в ст. Сливен, е 2,5 m/s. С най-високи средни скорости са ветровете през зимата - януари и февруари /3,2–3,1 m/s/. Тяхната скорост отслабва през есенния период до 1,8 m/s. Преобладават северозападние ветрове. През студеното полугодие, когато ветровете духат с най-голяма скорост, придобиват т.нар. „падащ” характер, подобен на борá. При нахлуване на студени въздушни маси от североизток, се образува голям хоризонтален баричен градиент между северните и южните склонове на Стара планина. Студеният въздух се задържа от орографската преграда и „прелива” през нея с голяма скорост. Продължителността на тези ветрове за ст. Сливен, е 2 денонощия, но има години и случаи, когато продължителността достига 4 денонощия и скорост над 20 m/s. Отчитани са ветрове и със скорост над 40 m/s. Характерна особеност е рязкото застудяване. Средногодишно за ст. Сливен се регистрират 17 дни с бороподобен вятър.

Отчитането на посоката и скоростта на вятъра, следва да намерят пряко отношение при създаването на устройствени планове на територията, изграждането на индустриални и добивни площадки и съоръжения, жилищни райони, сметища и др. Сливенската котловина и прилежащата верига на Източна Стара планина, са подходяща територия за производство на електроенергия на базата на ветровата дейност. Трябва да се има предвид и броят на дните с тихо време, при което във въздуха се задържат различни замърсители. Запрашаването на въздуха при тихо време е свързано и с активната земеделска дейност.

Климатичните и метеорологични фактори оказват сериозно влияние върху степента на замърсяване на въздушния басейн. Те пряко допринасят за по-доброто или по-лошо разсейване на емитираните вредни вещества. Най-общо могат да се разделят на две основни групи показатели – благоприятни климатични фактори, които способстват за самопречистването на атмосферния въздух и неблагоприятни климатични фактори, които са пречка за самоочистване на атмосферата.

2.1.5. Води

Хидроложиките запаси в община Сливен не са големи. Основен воден ресурс е р.Тунджа, най-големия приток на р.Марица с водосборен басейн около 7 800 кв.км. На р.Тунджа, на 25 км от Сливен, е изграден язовир “Жребчево”, който е с обем над 400 млн. м³ и се използва предимно за напояване. По поречието на река Асеновска е изграден язовир Асеновец, който снабдява с питейна вода град Сливен.

2.1.6. Почви

От почвените типове най-характерни са карбонатните черноземни смолници, черноземните смолници и излужените черноземни смолници. Климатичните и почвените характеристики на района около Сливен, Блатец, Тополчане, Калояново, Глушник, цялата средна зона на общината, са изключително благоприятни за развитието на лозарството, което е един традиционен поминък на населението в тези райони. Най-голям дял от площта на общината – 51.1% (698 986 дка) заемат земеделските територии, като на човек от населението от общината се падат 5,8 дка

обработваема земя.

2.1.7. Полезни изкопаеми

Община Сливен област е сравнително бедна на рудни природни богатства. Досега както в общината, така и в цялата страна те бяха обект на интензивен добив, но в момента са в процес на преоценка и реструктуриране.

Докато перспективата за развитие на рудодобива в този период е силно ограничен поради нискосортните руди, перспективата пред нерудните полезни изкопаеми и декоративно-облицовъчните е сравнително добра при наличие на инвестиции и нова законова уредба. Те биха представлявали интерес за частния и чужд капитал.

В землището на село Струпец, Община Сливен е единственото находище на кварцит за динасов огнеупор. Съществува техническа и технологична възможност за производство на тухли от отпадите при редовното му производство. Долomitни варовици се добиват в землищата на селата Бинкос. На територията на общ.Сливен, в землището на с.Голямо Чочовен е проучен кварцит за феросилиций. Добив не се извършва.

2.1.8. Горски територии

Горските територии са 56 3698 дка или 41.2% от територията на община Сливен, Горите обхващат 33 080 ха, като 86.7 % от тях са с естествен произход. Защитните и рекреационни гори и земи и защитени територии обхващат 29 089.8 ха площ, от която 25 901.5 ха са залесени.

2.1.9. Екологична мрежа

Територията на общината се отличава с богато биоразнообразие. Елементите от Националната екологична мрежа Натура на територията на община Сливен са посочени на следващата таблица.:

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
<u>BG0002094</u>	Адата - Тунджа	Защитена зона по директивата за птиците
<u>BG0000567</u>	Гора Блатец	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000554</u>	Гора Желю Войвода	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000553</u>	Гора Тополчане	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000420</u>	Гребенец	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0002059</u>	Каменски баир	Защитена зона по директивата за птиците
<u>BG0000418</u>	Керменски възвишения	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0002029</u>	Котленска планина	Защитена зона по директивата за птиците
<u>BG0000117</u>	Котленска планина	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000139</u>	Луда Камчия	Защитена зона по директивата за местообитанията

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
<u>BG0000441</u>	Река Блатница	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000136</u>	Река Горна Луда Камчия	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000192</u>	Река Тунджа 1	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0000164</u>	Сините камъни	Защитена зона по директивата за местообитанията
<u>BG0002058</u>	Сините камъни - Гребенец	Защитена зона по директивата за птиците
<u>BG0000211</u>	Твърдишка планина	Защитена зона по директивата за местообитанията

2.1.10. Населени места в общината и брой население.

Към териториалния обхват на общината се включват 45 населени места, от които 2 града - Сливен и Кермен, и 43 села.

Общинският център гр. Сливен е разположен на 308 км от столичния град София /АМ Тракия/, на 178 км от гр. Пловдив, и на 117 км от най-голямото пристанище в България - Пристанище Бургас.

В международен план гр. Сливен се намира на 138 км от Одрин, 370 км от Истанбул, 509 км от Солун и на 290 км от Букурещ. Географското разположение на общината в югоизточната част на страната предопределя близостта на общинския център до разположения в област Ямбол /община Елхово/ нов ГКПП Лесово - Хамзабейли /92 км/, който свързва Р. България с територията на Р. Турция. Транспортната достъпност и отвореност на общинския център се потвърждава и от неговата близост до Р. Гърция - гр. Сливен отстои на 134 км от ГКПП капитан Петко Войвода - Орменион. Благоприятното транспортно-географско положение на областния и общинския център създават добри предпоставки за неговото обособяване като транспортен и промишлен възел в югоизточната част на страната.

По брой на населението (117579 души - 31.12.2019 г.) общината е на 8-мо място сред 265-те общини (след общините на големите седем града в страната от първо и второ йерархично ниво - Столична, Варна, Пловдив, Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен), с по-добри показатели за естествен прираст на населението спрямо средните.

2.2. Социално-икономически фактори.

2.2.1. Демографско развитие.

Населението на община Сливен към 31.12.2019 г. е 117 579 души, от които мъжете са 56 751 д., а жените – 60 828 д. (съответно 48 и 52%). Броят на мъжете преобладава във възрастите до 50 години. С нарастването на възрастта се увеличава броят и относителният дял на жените от общото население на общината. Населението на общината съставлява 63.9% от населението на областта и 1.7%от страната.

В град Сливен живеят 85 хил. души, или 72.3% от населението на общината. Съотношението между мъжете и жените в град Сливен е приблизително същото както в общината (47.6% са мъже, останалите 52.4% са жени).

Наблюдава се неблагоприятна тенденция на намаление на населението, като след 2011

г. намалението е с по-малък интензитет. На фона на общия демографски спад се регистрира намаление на населението и в центъра на общината – град Сливен, както и в град Кермен. За селата на общината е характерно, че през последните години интензитетът в динамиката на населението е с по-ниски темпове.

Население в община Сливен и област Сливен 2001-2019 г.

Населени места	2001 г.	2011 г.	2019 г.	Прираст 2001-2019 г.	
	бр.	бр.	бр.	бр.	ср.год, %
Община Сливен	135 701	125 268	117 579	-18 122	-0.9
Град Сливен	100 134	91 620	84 985	-15 149	-1
Град Кермен	2 182	1 801	1 520	-662	-2.3
Села	33 385	31 847	31 074	-2311	-0.4
Област Сливен	217 226	197 473	184 119	-33 107	-1
В градовете	144 166	131 041	121 033	-23 133	-1.1
В селата	73 060	66 432	63 086	-9 974	-0.9

Източник: НСИ

Коефициентът на раждаемост средногодишно през периода 2011-2019 г. е 11.90‰, който е значително по-висок от този за страната - 9.22‰. По-високата раждаемост и равнище на плодовитост в общината до голяма степен се дължи на относително по-големия дял на ромското население. Независимо от по-високата раждаемост общината има отрицателен прираст на населението (минус 2.20‰).

В близо половината от селата раждаемостта на населението е над средното равнище за общината, но в някои от тях тя е значително над средната за селското население на общината (Сотиря, Тополчане, Трапоклово, Злати войвода, Селиминово, Чинтулово и др.).

В общината средногодишно за периода 2011-2019 г. се заселват около 1 800 и се изселват около 2 300 души. Интензивността на двата миграционни потока е съответно 14.59‰ и 19.47‰. В резултат на миграцията общината намалява своето население средногодишно с 500 души, или механичният прираст е минус 4.88‰.

Общината е с възрастова структура на населението, по-благоприятна от тази на страната. Процесът на демографско остаряване, характерен за страната, при населението на община Сливен е по-слабо изразен.

Трудоспособното население по данни на НСИ през 2019 г. общо в общината е 67217 д., или 57.2% от цялото население. Броят и относителният дял на мъжете в тази възрастова група е 34970 или 52%, на жените – 32247 или 48%. Населението във възрастовата група в под трудоспособна възраст е 22897 д. – 19.5% и 27465 д. – 23.3% в над трудоспособна възраст (НСИ). В сравнение със страната, различия се наблюдават по отношение и на трите възрастови групи: за трудоспособните контингенти (които са с по-малък дял в сравнение със средния за страната); над трудоспособното население (което е с относителен дял по-нисък в сравнение със страната); населението в под трудоспособна възраст (което е значително с по-висок дял от 2.2 процентни пункта от средния за страната). Налице е намаление на родилните контингенти и на най-репродуктивната възрастова група (15-34 г.).

2.2.2. Образователна структура

Налице е трайна тенденция за запазване и увеличаване на дела на ниско

образованото население през последните години в област Сливен. Областта са със стойности на ниско образованото население над средните за страната, което определя незадоволителни характеристики на работната сила в тях. Населението на общинския център – Сливен е с по-високо образователно равнище в сравнение със средното за общината (точните данни по общини ще са налични след предвиденото за м.септември 2021 г. преброяване на населението).

2.2.3. Етническа структура

При преброяването на населението през 2011 г., от българската етническа общност се самоопределят 82.7% от населението на общината (76.6% за област Сливен и 84.8% за страната). От турската етническа група към 1.02.2011 г. са се самоопределили 3.9% (9.7% за област Сливен и 8.8% за страната). Ромският етнос е с относителен дял 11.3%, според самоопределението на лицата (съсредоточени както в гр. Сливен, така също и в селата). За област Сливен дялът на ромите е 11.8%, за страната 4.9% (област Сливен е на второ място в страната по относителен дял на самоопределилите се от ромската етническа група след област Монтана (12.7%). Два от жилищните квартали на град Сливен (Надежда и Комлука) са с концентрация на малцинствени групи (роми).

2.2.4. Икономически активно население.

Икономически активното население определя параметрите на работната сила. На територията на общината е концентрирано 67.6% от активното население на областта. Към 2019 г. измененията в икономическата активност на населението са в посока на нарастване и тя достига 55%, докато икономически неактивните лица (не са нито заети, нито безработни) са 45%

Разпределението на безработните лица на възраст под 29 години (по-широко разпространена в общината) е не толкова безработицата, колкото неактивността - младежите остават както изцяло извън пазара на труда, така и извън системата на образование. Много висок дял от младежите 19-24 години, които нито учат, нито работят (2019г. - ЕС -10.1%, България - 13.7%, ЮИР – 21.2, област Сливен – 25%. Тази група младежи са сериозен резерв на пазара на труда и е необходимо да бъде активирана.

2.2.5. Състояние на местната икономика

Община Сливен е важно икономическо ядро в Югоизточна България и цялата страна. През 2018 г. произведената продукция е 1689151 хил.лв. През последните 10 години общината запазва дял от 0.93% в приноса си към произведената продукция в страната, което показва, че нейните темпове на икономически растеж са близки до средните. В рамките на Югоизточен район (ЮИР) община Сливен увеличава своя дял от 5.6% през 2014 г. на 6.5% през 2018 г., което до голяма степен се дължи на по-забавения растеж на община Бургас в този период, в резултат на което община Бургас намалява дела си на 42.1% през 2018 г. в сравнение с 47.7% през 2014 г.

Община Сливен претърпя съществено преструктуриране на своята производствена структура, което не е завършило и предстои в рамката на новите предизвикателства на т.нар. „Зелена сделка” и възстановяването след кризата „Ковид-19”. Доминиращ е секторът на индустрията (с изкл. на строителството), в който през 2018 г. стойността на произведената продукция е 941 155 хил.лв. (55.7% от общата за общината), заетите

лица са 10 818 (38.1%), дълготрайните материални активи (ДМА) – 541 800 хил.лв. (52.7%). На второ място е отрасъл „Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство” – с принос в произведената продукция от 16.7%, в заетостта – 30.7% и ДМА – 14.7%. Селското стопанство е с ограничен дял в произведената продукция - 9.1%, но с важно значение за една значителна част от населените места в общината, в който по данни на НСИ са ангажирани 2 721 д. или 9.7% от общата заетост. През периода 2014 - 2018 г. се наблюдава относително висок общ икономически растеж, характерен за българската икономика. Данните на НСИ потвърждават тенденцията на нарастване на произведената продукция и приходите от дейността през този период. Нарастването е най-високо в сектора на отрасъл „Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство” - 30.7% на бруто продукцията и 4.2% на заетите лица, както и в индустрията – 22.5% и 1.3%. С над 50% се повишава произведената продукция от дейностите „Информация и творчески продукти; далекосъобщения”, както и „Култура, спорт и развлечения, ремонт”. В промишлеността индексът на нарастване е 22.5% на бруто продукцията, 27.4% - на приходите от дейността, 1.3% на заетите лица

Икономическият комплекс на общината има следните характеристики: - В икономическия профил на общината са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им. Най-голям е броят на предприятията в сектора на услугите, следван от индустрията. - Промислеността включва предприятия на преработващата и добивната промишленост. Структуроопределящи отрасли и производства са: хранително-вкусова; текстилна; електропромишленост; машиностроене; информационни технологии; производство на мебели; строителство; химическа промишленост; дървопреработване. - Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за населените места в общината, основен отрасъл в селата. Представено е от подотраслите растениевъдство и животновъдство, като растениевъдното направление е с по-голям дял. Големият размер на земеделските територии – над 50% от площта на общината (от които над 80% обработваеми - 560987 дка) е фактор за развитие на земеделието. От обработваемата земя 33416 дка е общинска. На територията на общината се отглеждат предимно зърнено-житни култури, трайни насаждения, маслодайни, технически, фуражни култури, зеленчуци и др. Съществуват условия за развитие на животновъдството като фуражна база, наличие на постоянно затревени площи, естествени ливади, мери и пасища, както и съществуващите традиции в тази област. Застъпено е главно говедовъдство, овцевъдството, свиневъдство. Изграждане на модерни масиви за интензивно зеленчукопроизводство се изпълняват чрез частните инициативи на земеделски производители в рамките на ПРСР. - Недостатъчно развита предприемаческа инициатива. За периода 2014- 2018 г. броят на предприятията в общината нараства от 4909 на 5134 или с 225 (4.4%), основно микрофирми. Предприемаческата активност в община 20 Сливен (40 регистрирани предприятия на 1000 жители през 2014 г.) е над средните показатели за областта (35), но под тези за страната (52). През 2018 г. нейната стойност се е повишила до 43%. Наблюдава се по-голямо активизиране на предприемачеството в сектора на услугите, където броят на предприятията нараства с 200, докато в промишлеността тенденцията е неблагоприятна - броят им намалява с 40 или с 15%

Полагат се мерки за развитие на предприемачеството. С финансиране по ОПДУ функционира Областен информационен център Сливен, който предоставя информация на гражданите и бизнеса за възможностите на ЕСИФ, вкл. за социално-икономическо

развитие на местно ниво. Продължават информационните дейности и обучителни мероприятия, провеждани от офис - Сливен на Национална служба съвети в земеделието, включително чрез предоставянето на безплатни консултации и обучения на земеделски стопани в областта на растениевъдството, животновъдството, аграрната икономика и ПРСР. - Инвестиционната активност през анализирания период в общината нараства с около 10%. Разходите за ДМА се увеличават и достигат до 1.3% от общата за страната през 2018 г., спрямо 1.1% през 2014 г. Тази активност е най-висока в сектора на Селското, горското и рибното стопанство, вероятната причина за което е подкрепата по линия на Програмата за развитие на селските райони. Модеризирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е важно за социално-икономическото развитие на община Сливен. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за растеж на икономиката. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват образованието и здравеопазването, културата, транспортните, енергийните, комуникационните и ВиК мрежите и създават по-добри условия на живот на населението, но не са директно свързани с получаване на максимален доход и възвръщаемост. През този период тези инвестиции запазват относително постоянен дял в рамките на 25% от общите. Община Сливен има действаща наредба за насърчаване на инвеститори клас В.

Стойността на чуждестранните преки инвестиции за община Сливен възлиза на 33960.8 хил.евро, което съставлява 36.6% от общите ЧПИ за областта (2014 г.). Най-високи са тези инвестиции в „производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“. Те са сравнително високи и в икономическите дейности „производство на текстил и облекло; обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“; „производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“; „производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива“ и др. - Равнището на икономическо развитие на община Сливен, измерено с показателя Произведена продукция на човек от населението (Брутен вътрешен продукт не се определя на териториалното равнище община), показва по-високо от средното за ЮИР нарастване в периода 2014-2018, като показателят достига стойност 14,13 хил.лв. през 2018 г. спрямо 9,52 хил.лв. през 2014 г. или увеличение с близо с 50%

- Териториалното разпределение на икономиката е неравномерно, основно концентрирано в град Сливен. Това е продиктувано както от концентрацията на население в града, така и от неговото значение като икономически и обслужващ център на общината и областта. Производствените и логистични дейности са основно в града, като се наблюдава процес на тяхното нарастващо локализиране по основни пътни артерии, но все още дифузията на икономическо развитие от центъра (град Сливен) към периферията е много слаба. - Ниско е равнището на НИРД в област Сливен и общината (едно от най-ниските в страната след област Видин); - Делът на малките и средните иновативни предприятия - % от всички МСП в област Сливен, е 28.5%, при 25.2% средно за страната; - Делът на МСП, реализирали нови или усъвършенствани продукти, нови за пазара - % от всички малки и средни предприятия, в област Сливен е един от най-високите в страната – като нараства с 3% през 2010, 5% - през 2014 до 9% - 2017 г.; - Ниски умения на населението и работната сила, които не удовлетворяват изискванията на пазара на труда и привличането на нови инвестиции, независимо от реализираните инициативи и проекти (основно по оперативни програми) за подобряване на квалификацията и уменията на заетите и безработните лица,

включително на тези от уязвимите групи. - Развитието на бизнес подкрепяща инфраструктура е от важно значение за нарастване на инвестиционната привлекателност на територията. Община Сливен е структурирала ясна концепция за създаване на общинско дружество за развитие на „Индуриална зона Бършен“, с площ от 2600 дка. Предстои да се изградят всички комуникации и техническа инфраструктура, за да може да се предлагат на потенциалните инвеститори готови за строеж терени на достъпна цена срещу ангажимент за инвестиции и работни места. На територията на общината съществува ЮЛНСЦ, регистрирано през 2000 година като бизнес инкубатор, част от проекта „Заетост чрез подкрепа на бизнеса“ (JOBS). Важна инициатива, подкрепяща предприемачеството и привличането на нови инвестиции, е проектът за създаване на Индуриална зона „Сливен и Ямбол“ - първото съвместно дългосрочно партньорство за развитие на региона. Направени са 10-те най-важни стъпки от страна на Община Сливен за създаване на обща икономическа зона с Ямбол. Изработен е общ устройствен план на Общината, в който се урежда статутът на зоната на територията на Община Сливен. Сключен е меморандум за сътрудничество между Община Сливен и Българската агенция за инвестиции. Изработен е общ бизнес каталог за инвеститори „Инвестиционна дестинация Сливен и Ямбол“. - Коефициентът (равнището) на регистрираната безработица към 31.12.2020 г. (7.9%) поставя община Сливен в по-благоприятна позиция от средното ниво за област Сливен (9.9%), но с 1.2 процентни пункта над средното равнище за страната (6.7%). Средногодишният брой на регистрираните в бюроа по труда безработни лица в общината за същия период е 4165 д., което е предпоставка за миграция на контингенти в активна възраст за търсене на работа, както и социална изолация и бедност по отношение на безработните лица и в най-голяма степен на трайно безработните.

По данни на Агенцията по заетостта през 2020 г. от м. март в резултат на световната пандемия от COVID-19 е регистрирано нарастване на безработицата, като през м. юни 2020 г. за община Сливен равнището на безработица е 9.44% (4987 безработни лица). Основните структури на безработните лица в общината се характеризират с: в структурата на безработните по образование – най-висок е дялът на безработните с нисък или без образователен ценз; в професионалната структура – на лицата без специалност, в структурата по пол – на жените; висок е дялът на безработните младежи и на продължително безработните лица.

2.2.6. Култура, културно-историческо наследство и туризъм.

Община Сливен разполага с добре действаща културна инфраструктура. Създаваният от културните организации продукт е в състояние да задоволи духовните потребности на населението от общината. Общината притежава потенциал за развитие на различните жанрове изкуства, местната традиция и любителско творчество и възможност за неговото разпространение в страната и чужбина. Към настоящия момент на нейна територия дейност осъществяват следните културни институти: Драматичен театър „Стефан Киров“, Държавен куклен театър, Регионална библиотека „Сава Доброплодни“, Регионален исторически музей „Д-р Симеон Табаков“, Художествена галерия „Димитър Добрович“, Ансамбъл за народни песни и танци, Симфоничен оркестър, Национален музей на текстилната индустрия /филиал на Национален политехнически музей – София/, Национална художествена гимназия „Димитър Добрович“. Регионален исторически музей „Д-р Симеон Табаков“ разполага с няколко обекта: основна сграда на бул. „Цар Освободител“, къща-музей „Хаджи Димитър“,

Къща-музей на сливенския бит от XIX и XX в. , музейна сбирка „Добри Чинтулов“ и Държавна сукнена фабрика. Художествена галерия „Димитър Добрович“ също се състои от няколко обекта: основна сграда на бул. „Цар Освободител“, където е разположена постоянна експозиция „Чуждестранно изкуство“, изложбена зала „Сирак Скитник“ и къща „Миркович“. Основните музейни фондове са изключително богати, разнообразни и притежават висока стойност. Културният календар на Община Сливен е богат и разнообразен – международни и национални фестивали и конкурси, честване на официални празници и кръгли годишнини на исторически личности, житейски и творчески свързани с нашия град, представяне на разнообразни, нови и нетрадиционни форми на изкуството и културата и др. Календарът включва и множество прояви, свързани със съхраняването на традиционната култура и нейното възпроизвеждане чрез организирането на фолклорни събори, местни празници и др. Особено място е отделено на приобщаването на децата и младите хора към творчеството посредством участието им в инициативи, развиващи техните способности и потенциал. Важно място заемат също така и проявите, свързани с културата и традициите на местните етнически общности – каракачани, роми и др.

В община Сливен има 54 читалища, от които 16 се намират в град Сливен, по едно - в останалите населени места. В селата и гр. Кермен няма други културни институти, освен читалищата. Базата на читалищата е остаряла. Почти всички имат нужда от основни ремонти, обновяване и осъвременяване. Особено тежко е състоянието на покривите на читалището в с. Злати войвода. На следващ етап би могло да се помисли за ремонт на покривите на читалищата в с. Жельо войвода, с. Блатец и гр. Кермен. Почти всички зали за концерти /където има такива/ са неизползваеми и недостъпни, отдавна са затворени за експлоатация и се рушат. Всички имат нужда от пълна и частична смяна на дограма, ремонт на санитарни възли и цялостен вътрешен ремонт. Четири от читалищата в град Сливен нямат сгради, а други две от тях (в отдалечените квартали „Речица“ и „Дебелата кория“), използват по две стаи в сградите на кварталните кметства. Антична крепост „Туида“ се утвърди като алтернативно културно пространство и място за провеждане на различни събития. Обекти на културата са и храмовете на територията на общината. Сливен е център на една от 13-те епархии на българската православна църква (БПЦ). Сливенската епархия, създадена през 1873 г. обхваща Сливенска, Бургаска, Ямболска и част от Хасковска област. Дели се на седем духовни околии (Сливенска, Котелска, Бургаска, Ямболска, Карноботска, Малкотърновска и Тополовградска), където има седалища на архиерейски наместничества. В град Сливен са изградени православни църкви, разположени в старите квартали на града („Св. Николай Чудотворец“ в кв. „Клуцохор“ – 1834 г.; „Света София“ в кв. „Ново село“ – 1836 г.; Св. „Троица“ в кв. „Речица“ – 1924 г.; „Св. Богородица“ – 1896 г.; „Св. Петка“). В центъра на гр. Сливен е катедралният храм „Свети Димитър“, изграден през 1831 г. Православни храмове има още в 24 населени места. Епархийски манастири в община Сливен са манастир „Св. Петка“ – с. Сотиря, XIII век, храмов празник - 14 октомври и манастир „Св. Илия“ - с. Чинтулово, XIII век, храмов празник – 20 юли – Илинден. Изградени са и молитвени домове на други вероизповедания. Останки от тракийски надгробни могили, крепости, манастири, църкви, аязма, древни пътища от римското владичество и средновековието; легенди за хайдутите и войводи; първите стъпки за развитие на текстилната индустрия на Балкански полуостров; традиционни празници, обичаи, културни и спортни събития, организирани сред невероятната природа на Природен парк „Сините камъни“ и селата,

намиращи се в района на горско стопанство Сливен разкриват богатото културно историческо развитие на този район. Община Сливен разполага с много културно-исторически дадености, които са предпоставка за създаване на привлекателен туристически продукт. По данни от интернет страницата на Община Сливен, на нейна територия има регистрирани 475 паметника на културата, от които 84 - археологически, 90 исторически и над 300 архитектурни. Двадесет са със статут на национални паметници, като девет от тях са в град Сливен. Груповите недвижими културни ценности са концентрирани в централната градска част и кварталите Клуцохор и Комлука, в които има и множество традиционни улични фронтове за запазване. В последните години липсва финансиране за цялостна реставрация и консервация на нуждаещи се обекти, предимно частна собственост. Почти всички обекти в този обхват са недостатъчно проучени, с ниска степен на социализация.

Богатото културно-историческо и природно наследство не е валоризирано и не допринася за стопанското развитие на общината и заетостта. Приходите от нощувки през 2019 г. са 2465 хил.лв., което е 0.16% от общия оборот на туризма в страната. През 2015 г. този дял е бил 0.28%, през 2010 - 0.60%, което очертава неизползван потенциал. Ниската посещаемост и липсата на икономическа ефективност са довели до намаляване на местата за настаняване в общината от 38 бр. през 2010 г. до 23 бр. в края на 2019 г., като преобладават тези с по-ниски категории. Броят на леглата за същия период е намалял с 23 % и достига 1210 през 2019 г. От стойността на показателите за броя на пренощуващите лица и реализираните нощувки, както и реализираните приходи, се очертава изводът за липсата на положителна динамика в развитието на този отрасъл от общинската икономика

Оценяването на потенциала на местното културно-историческо и природно наследство и превръщането му в един от факторите на растеж на общинската икономика, при спазване на принципите на неговото устойчиво развитие, в последните години се очертава като важна цел. Понастоящем Дирекция на Природен Парк Сините Камъни разполага с два информационно-посетителски центрове - „Хайдушка пътека“ и „Карандила“. Функционира сайтът www.infotourism.sliven.bg на Туристическия информационен център на Сливен, като притежава богата и практически насочена към нуждите на туристите информация за културно-историческото наследство на Общината, за текущите събития, местата за настаняване, природните забележителности, местните атракции и дори предложения за организация на тимбилдинги в Сливен. През 2015 г. е разработена Концепция за развитие на туризма в Община Сливен, доразвита и силно практически насочена като мерки с изработената през 2019 г. Концепция за интегриран туристически продукт на община Сливен. Целта на проекта е да развие интегриран туристически продукт на територията на общината чрез инвестиционни мерки на туристически обекти, дигитализация на туристическо наследство и налагане на туристически маршрути, включително и рехабилитация на лифт Сливен-Карандила. В края на ноември 2020 г. бе подписан договор с Управляващия орган на Оперативна програма „Региони в растеж“ за безвъзмездно финансиране и изпълнение на проект „Интегриран проект за развитие на туризма и подобряване на културната и историческа инфраструктура в Община Сливен“. Проектът е на обща стойност от 7 929 591 лева и се финансира с комбинирана подкрепа – заедно финансиране от Фонд за устойчиви градове в ролята му на Фонд за градско

развитие за регион Южна България и безвъзмездни финансова помощ от оперативната програма. В рамките на Интегрирания туристически проект, разработен от община Сливен, се включва ремонт на лифта, присъстват част от актуални тенденции, като: Създаване на мобилни приложения за целевия маршрут/продукт/услуга; Дигитализация на наследството включително с VR и AR; Обвързване на съответните продукти със системата на градския транспорт и дефиниране на отстъпки за определени пакети. Проектът адресира основните културно-исторически атракции и културно-историческото наследство в град Сливен. Това са къщата-музей „Хаджи Димитър“, къщата-музей „Сливенски бит“, къща-музей „Добри Чинтулов“, Първата текстилна фабрика и крепостта „Туида“, на които ще се извършват консервационни и реставрационни дейности, както и социализация на обектите. Реализацията на разработения проект за Интегриран туристически продукт на община Сливен ще допринесе за донадграждане на изградените партньорства със съседни общини - Котел, Твърдица, Ямбол за предлагане на регионален туристически продукт.

2.2.7. Транспортна и техническа инфраструктура

Пътищата от по-висок клас ситуират определена община в по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг. Обратно, обслужването с по-нисък клас пътна мрежа „свива“ комуникациите в по-малък периметър на територията и ограничава възможностите за развитие, особено свързаните с ежедневния достъп до местата за труд и най-належащи услуги за населението. Групата на пътищата с международно и национално значение включва автомагистралите, пътищата I клас и някои от второкласните пътища, категоризирани в европейската мрежа, по които се провежда значителен трафик, включително транзитен. Повечето от пътищата от тази група са част от инфраструктурата на TEN-T мрежата и осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни. В пространствено отношение те имат важно значение за интегрирането на територията, както в национален, така и в европейски план. Чрез тях се осигурява достъпът до пристанищата, летищата с международно значение, както и връзките между големите градски центрове, вкл. българската столица.

Групата на пътищата с регионално значение се формира от пътищата втори и трети клас. Главните функции на този вид пътища са да осигуряват връзките между големите административни и икономически центрове в регионите, както и между самите региони, като съдействат за интеграцията им. Връзките на по-голямата част от общинските центрове с областните градове също са част от функциите на пътищата II и III клас. Същевременно те имат задача да доведат трафика до автомагистралите и пътищата I клас и служат като преразпределители на трафика по пътните артерии с национално и международно значение. Община Сливен има предимството през територията ѝ да преминава (макар и периферно през най-южната ѝ част) АМ „Тракия“, която формира клон от направлението на коридора от основната трансевропейска транспортна мрежа (TEN-T) - „Ориент/Източно-Средиземноморски“. Като главна пътна артерия в България и част от основната TEN-T мрежа, автомагистралата осигурява лесна и бърза комуникация на общината с основните транспортни центрове, включително извън страната. Реализацията на предвидения за изграждане (възложени

са предпроектни проучвания) четирилентов път между Сливен и Ямбол ще „скъси“ разстоянието от областния център до АМ „Тракия“ и още повече ще улесни транспортните комуникации в района и Ямбол. Все в тази връзка се предвижда и изграждане на пътен възел от АМ "Тракия" към град Кермен, така че община Сливен да получи по-пряко обслужване от пътищата с национално и наднационално значение. Дължината на изградената републиканска пътна мрежа на територията на област Сливен е 581 км, от които 232 км (40%) попадат на територията на община Сливен, което е доказателство за доброто ѝ ситуиране в пространствената организация на РПМ в страната.

- В национален план основният обслужващ път за област и община Сливен се явява Първокласен път I-6 -граница Македония-Гюешево-Кюстендил-Радомир- София-Карлово-Казанлък-Бургас (т. нар. “подбалканска линия”) като връзка между Столицата и Черно море. В участъка Сливен-Бургас пътят има европейска категоризация E773, чието натоварване след построяването на АМ „Тракия“ намалява значително.

- Минаващият тангенциално на област Сливен(без пряко отношение към община Сливен) Първокласен път I-7 граница Румъния/ГКПП “Силистра” – Шумен –Ямбол – Елхово – ГКПП “Лесово-Хамзъбейли”/граница Турция е важно направление, обслужващо източната част на страната и провеждащо транзитните международни потоци между Р. Румъния, Р. България и Р. Турция. Дължината на първокласните пътища на територията на община Сливен е 47км, което представлява 20,2% от общата дължина на РПМ в общината. Във вътрешнорегионален план, по-пряко транспортно обслужване на община Сливен осигуряват двата второкласни пътища:

- Второкласен път II-53 (Полски Тръмбеш-В. Търново) Поликраище-Горна Оряховица-оп Лясковец –Елена-Стара река –Бяла -оп Сливен-оп Ямбол – Калчево –Средец-междурегионален път, свързващ Северна и Южна България през прохода „Вратник”.

- Второкласен път II-66 оп Сливен-Нова Загора-оп Стара Загора-оп Чирпан-Поповица се явява връзка между Югоизточния и Южния централен регион. Пътят има европейска категоризация E773, чиято значимост след построяването на АМ „Тракия“ намалява значително и той изпълнява предимно регионалните си функции. Второкласните пътища в общината са с дължина 84 км и заемат 36,3 % от общата РПМ.

- Третокласният път III-488 Сливен-Котел допълва транспортното обслужване на община Сливен в рамките на областта. С дължина 81 км на територията на общината, пътят заема 34,9% от общата дължина на РПМ. Степента на изграденост на РПМ се определя с нейната гъстотата –км/ 1000 км² .

ЮИР се откроява с най-добро транспортно обслужване от всички региони в страната. Относителният дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрали и първокласни пътища), както и този на второкласните пътища е най-висок за страната. Това, което прави впечатление, обаче, е по-ниският относителен дял на третокласната пътна мрежа в ЮИ регион и още по-ниският за област Сливен, което има най-пряко отношение към същинското транспортно обслужване /наред с общинската пътна мрежа/ на населените места в общината. Средната стойност на относителния дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрали и първи клас) за страната е 18,6% и община Сливен попада в групата на общините с показател, много над средния за страната. Това дава възможност транспортните връзки по направленията, водещи от областния и общинските центрове към населените места в областта, да се осъществяват по пътища от републиканската и

общинска мрежа в рамките на 1-часовия изохрон. Необходимо е доизграждане на довеждащите пътни направления с оглед подобряване на достъпа на по-отдалечените територии и балансиране на транспортното обслужване. С цел подобряване на технико-експлоатационните качества на част от републиканските пътища, които са в лошо и средно състояние на територията на ОПУ Сливен, е планирано да се извърши превантивен ремонт на следните пътища, минаващи през територията на община Сливен:

- Път II-66 (Сливен- Нова Загора) –от км 0+000 до км 15+700, с дължина 15,7 км
- Ремонт на свлачищен процес на път II-53 (Елена-Слевен-Ямбол) при км 107+200
- Рехабилитация на път II-53 (Поликрайще-Елена-Сливен) от км 72+200 до км 87+301
- Път III-488 (Градец –Ичера –Сливен –Сотиря -/оп Сливен-Лозенец) от км 31+615 до км 39+670, с дължина 8,055 км Същинското транспортно обслужване на общината се осигурява чрез общинската пътна мрежа. Общата дължина на общинската пътна мрежа, обслужваща община Сливен, е 321,2 км, с гъстота 154 км/ 1000 км² , равна на средната за страната. Състоянието на близо 70% от пътната настилка се определя като задоволително

Поради системно недофинансиране за периода 2014 - 2020 г. са изпълнявани частични ремонтно-възстановителни дейности (предимно неотложни) на пътни участъци с обща дължина приблизително 74.400 км. Особено тревожно е състоянието на общинските пътища в планинските и полупланински райони : Стара река - Средорек - Божевци; гран. общ. (Елена - Сливен) - Божевци - /II-53; Ст.река - Сливен;/ /II-53, п.к. Майско - Зайчари; Сливен - в. Българка - Раково; /III-488, Чуката/ - Меча поляна - лет. Карандила; /II-53/ Бяла - Въглен; гран. общ. (Твърдица - Сливен) - Селиминово - Чинтулово - /Сливен;/ /Селиминово-Сливен/ - /II-53;/ Кермен - Младово; /II-53, Крушаре/ - Чокоба - Бозаджии; Чокоба - Глуфишево - /Панаретовци - Самуилово;/ Камен-Желю войвода; Желю войвода - Блатец и др. За провеждане на планови ремонти (рехабилитация)за надеждно възстановяване на проектните показатели и системно поддържане за безопасно движение по общинските пътища, през следващите 2021 - 2025 г., община Сливен се нуждае от целево финансиране в средногодишен размер на 3 - 3.5 млн. лева. Железопътна инфраструктура През територията на община Сливен преминават две от от най-важните железопътни линии в страната:

- жп линия 3-София/Илиянци-Карлово-Тулово-Дъбово-Зимница и Карнобат-Комунари-Синдел разпределителна–Варна фериботна– Разделна /т.н. „подбалканска линия“/ осъществява жп връзка между Столицата и Северното Черноморие. Жп линията обслужва най-северната част на Югоизточния регион, свързвайки го с вътрешността на страната. В участъка Карнобат-Варна линията е включена в широкообхватната ТЕН-Т мрежа на територията на страната и свързва ЮИР със Североизточния регион. Жп линията е единична, електрифицирана и обслужва община Сливен посредством 5 гари и 3 спирки.
- жп линия 8- Пловдив-Филипово-Скутаре и Пловдив-Разпределителна изток -Стара Загора–Зимница–Карнобат-Бургас формира част от коридора на основната ТЕН-Т мрежа - „Ориент/ИзточноСредиземноморски” с участъка Пловдив- Разпределителна изток-Бургас. Това е основната жп линия, обслужваща Югоизточен регион, свързвайки го с Южния централен регион и столицата София. Тази жп линия също е единична, електрифицирана и минавайки периферно, обслужва общината посредством една гара и една спирка. Двете жп линии следват направление “запад-изток“ и се отличават както

с промишлено-транспортна, така и с туристическа функция. Гъстотата на жп мрежата в област Сливен е 37,8 км/ 1000 км² , по-висока от средната за страната /36,3 км/ 1000 км² / и още повече от средната за ЮИ регион /31,6 км/ 1000 км² /, което напълно отговаря на потребностите на населението от този вид транспорт

Преминаването на две от главните железопътни линии в страната, създава благоприятни предпоставки за осъществяване на комбиниран тип превози. Община Сливен изпълнява проект „Интегриран градски транспорт, гр. Сливен“, финансиран по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г. Една от дейностите, предвидена за изпълнение в края на проекта, е въвеждането на нова, оптимизирана транспортна схема. Проектът на новата схема е изготвен съгласно Наредба № РД-02-20-2 от 20.12.2017 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортната система на урбанизираните територии. Маршрутите са разработени в зависимост от настоящия пътничкопоток, наличните нови фирми и производства в индустриалните зони, както и констатираните от „Пътнически превози“ ЕООД нужди от обществен транспорт в различни точки на града. Транспортната схема отговаря едновременно на следните изисквания: - осигуряване на обществен транспорт в кварталите „Комлука“ и „Клуцохор“; - гарантиране на преки и удобни връзки между всички зони на Сливен, според нуждите на потоците; -избягване на пренатрупване на предлагането на услугата по някои от градските артерии и много слабо или изцяло липсващо транспортно обслужване в други райони; - съобразяване на часовете за тръгване с нуждите на пътничкопотока и осигуряване на повече транспортни средства в сутрешните и следобедните часове на работните дни

Внедряването на Интегрирана билетна система с билети за еднократно пътуване, билети за пътуване по време и абонаментни карти цели улесняване на гражданите и водачите. Основна дейност на проекта е цялостното подновяване на автобусния парк, чрез закупуване на 27 нови дизелови автобуси.

3. Основни изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците

За целите на разработването на Програмата за управление на отпадъците на община Сливен бяха изготвени подробни анализи на текущото състояние при управление на отпадъците в общината. По-долу са представени основните констатации, изводи и препоръки от анализите. Подробните анализи са представени в Приложение към ПУО.

3.1. Нормативни и програмни документи на община Сливен относно управление на отпадъците

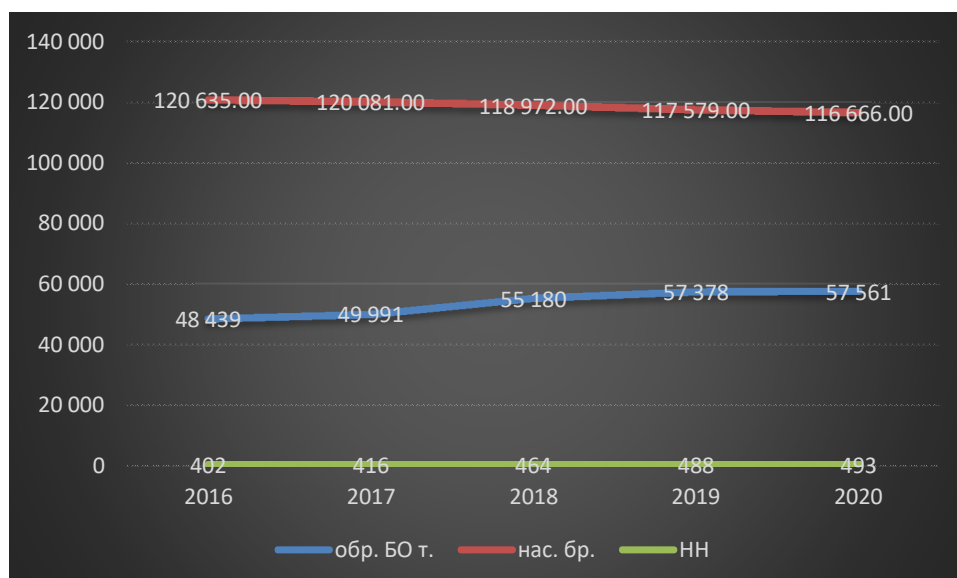
- Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.
- Нормативната уредба и програмните документи на община Сливен в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците.

- Анализът на общинските наредби показва, че община Сливен има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците.
- Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сливен отговаря на минималните изисквания на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите. Препоръчително е Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО
- Община Сливен има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.
- В периода на Програмата до 2028 г. общината ще предприеме своевременни промени в местната нормативна уредба за отпадъци в случай на съществени промени в националното законодателство, които налагат промени в наредбите на общината. Например очакваната промяна на методиката на определяне на такса битови отпадъци ще наложи промени в Наредбата на определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Сливен.

3.2. Количество и състав на отпадъците

Изготвените анализи на количествата и морфологичния състав на отпадъците, генерирани в община Сливен, тенденциите и прогнозите за периода до 2028 г. очертават необходимите мерки, които общината следва да предприеме.

Битови отпадъци

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Сливен от 2016 г. до 2020 г. се увеличават. Населението на общината намалява за периода 2016-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава.
- За периода 2016 г.-2020 г. нормата на натрупване за община Сливен бележи ръст, но въпреки това остава с по-благоприятна стойност от средната за страната.
- Анализите за периода 2016 г.-2018 г. показват, че община Сливен изпълнява целите за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци, а не е изпълнила целите за рециклиране на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Строителни отпадъци

В община Сливен, както в повечето общини в страната, не е организирана регулярна система за разделно събиране на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности на домакинствата.

Община Сливен има сключено споразумение с "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. Дружеството притежава Решение за дейност с отпадъци - Регистрационен документ издаден от РИОСВ – Стара Загора.

Транспортирането се извършва по заявка със специализирани превозни средства и контейнери с различен обем.

Приемат се с 50% отстъпка от цената за оползотворяване и обезвреждане транспортирани от притежателят им строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в количество до 1 тон в рамките на 1 една календарна година .

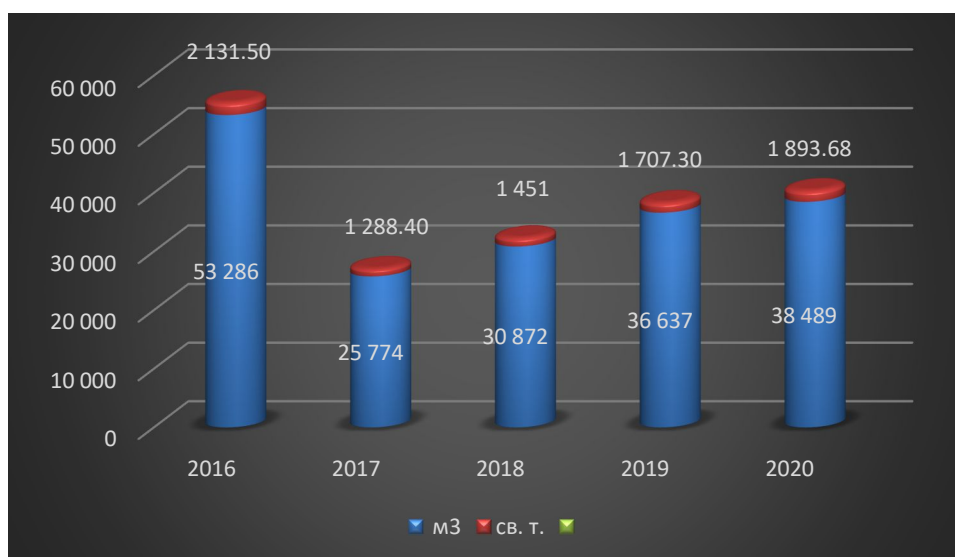
Количеството строителни отпадъци приети за третиране на площадката на "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД за 2019г. са 1 167 т. , за 2020 г. - 524 т.

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намали количествата на строителните отпадъци в потока смесени битови отпадъци, които ще се транспортират за депониране до регионалното депо Ямбол, препоръчително е община Сливен да направи следното:

- Препоръчително е община Сливен да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.
- Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

Отпадъци от утайки от ПСОВ

На територията на община Сливен има една функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води на град Сливен. Количествата на утайките от дейността на ПСОВ Сливен за периода 2016 г.– 2020 г. са посочени в следващата диаграма.

Към настоящия момент обезводнените утайки от ПСОВ се обезвреждат чрез депониране. След реконструкцията на ПСОВ и изграждане на метан-танковете количеството на утайки на изхода на станцията намалява.

Алтернатива за оползотворяването на утайките е използването им за рекултивация на нарушени терени. Оползотворяването на утайките в земеделието е

перспективна алтернатива, но за нейното прилагане е нужна целенасочена дългосрочна дейност за информиране на потенциални земеделски ползватели, подготовка, планиране и осъществяване. Утайките получени от ГПСОВ Сливен имат добри характеристики за съвместно депониране с твърди битови отпадъци, но тази алтернатива не е водеща и не съответства на йерархията на управление на отпадъците.

С въведените отчисления за депониране по ЗУО се увеличават значително текущите разходи за депониране и депонирането трябва да бъде използвано само частично до преминаване на процедурите и проучванията за оползотворяване на утайките най-вече за рекултивация на нарушени терени в района на община Сливен.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния ВиК оператор Сливен.

- Препоръчително е „В и К - Сливен“ ООД заедно с община Сливен да анализират възможността и предприемат мерки в дългосрочен план да се оползотворят утайките, а депонирането да се минимизира по изключение.

3.3. Инфраструктура за управление на отпадъци

Инфраструктура за битовите отпадъци

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Сливен осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез възлагане на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци по реда на ЗОП. Доскоро съдовете и техниката не бяха достатъчни, поради което общината предприе мерки съвместно с изпълнителя на услугите за сметосъбиране и сметоизвозване за осигуряване на необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.
- Общината е осигурила контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване „Екобулпак България“ АД, която осигуряват за своя сметка необходимата инфраструктура.
- Както в почти всички общини в страната, общината не е осигурила съдове за разделно събиране на други битови биоотпадъци (градински, хранителни и други). Препоръчително е осигуряване на съдове и въвеждането на система за разделно събиране на биоотпадъци с оглед намаляване на количеството извозвани и депонирани на регионалното депо от тези потоци отпадъци след осигуряване на съответната инсталация.
- С въвеждането в експлоатация на клетка №1 на регионалното депо Ямбол в началото на 2016 г., което отговаря на най-високите европейски стандарти и обслужва община Сливен и другите четири общини от РСУО, се осигурява капацитет за обезвреждане на смесените битови отпадъци за депониране най-малко до 2025 г., а заедно с останалия терен на депото - и за изграждане впоследствие на клетка №2. Община Сливен съвместно с другите общини от

Регионалното сдружение следва да предприеме действия по възлагане на проектиране и изпълнение на клетка №2 преди изчерпване капацитета на клетка №1.

- Община Сливен заедно с другите общини от РСУО Ямбол на регионален принцип е осигурила до 2026 г. сепарираща инсталация за предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането им. Инсталацията е разположена на регионално депо Ямбол и в нея се сепарират полезните компоненти от потока на смесените битови отпадъци, а така също чрез допълнително сортиране се сортират за предаване за рециклиране и оползотворяване разделно събраните чрез системата на цветните контейнери отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.
- Общината е осигурила мобилен пункт за събиране на опасни отпадъци от бита и провежда два пъти годишно кампании сред населението за събиране на опасни отпадъци от бита.
- Общината е осигурила площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер, които се съхраняват в “Б-Б” кубове. Общината следва да предприеме действия за кандидатстване по ОПОС и ПУДОС при наличие на проекти за унищожаване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер, които се съхраняват в “Б-Б” кубове.
- Площадка за разделно събрани отпадъци от бита е осигурена от общината на територията на град Сливен чрез сключване на договор с фирма, притежаваща разрешителни по ЗУО.
- На територията на община Сливен има и други пунктове за изкупуване на битови рециклируеми отпадъци, но в общината не постъпва информация за количествата предадени за рециклиране отпадъци и тези пунктове не се регистрират в общината, съгласно изискванията на ЗУО.
- Община Сливен има разработен и одобрен работен проект за изграждане на компостираща инсталация за зелени отпадъци.
- Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

- Община Сливен има сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.
- Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

Утайките от ПСОВ Сливен се третират в модерно утайково стопанство, включващо и метан-танкове. Към настоящия момент обезводнените утайки се

обезвреждат чрез депониране на изсушителни полета в района на ПСОВ, събират се и се депонират в района на станцията. Основен проблем е липсата на място за депониране и липса на практично решение за оползотворяване на утайките.

През 2020 г. е започната реконструкция на утайковото стопанство на ПСОВ Сливен, която следва да приключи през 2020 г. Реконструкцията включва: Изграждане на сграда за обработка на утайки. Доставка и монтаж на механични състители за ИАУ, центрофуги за обезводняване на анаеробно стабилизирана утайка. Реконструкция на Утайкоуплътнител. Изграждане на силос за стабилизирана утайка. Доставка и монтаж на ко-генератор - 160 kW. Изсушаване на обезводнената утайка от ПСОВ Сливен. Изграждане на Парникова конструкция за соларна изсушителна инсталация. Реконструкция на изсушителни полета с цел използването им за временно депо за изсушена утайка. Монтаж на соларен изсушител за 10 000 т/г. с 25 % СВ.

С реконструкцията на ПСОВ Сливен ще се намали обема на утайките, ще се улесни по-нататъшното им третиране, ще се повиши оползотворемостта им. Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Необходимо е ВиК операторът заедно с общината да намери решения за най-ефективното оползотворяване на утайките, като се преустанови тяхното депониране.

3.4. Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища

- Община Сливен е извършила рекултивация на общинското депо за неопасни отпадъци в края на 2015 г.
- Общината е възложила мониторинг на околната среда на закритото депо за неопасни отпадъци на външен специализиран изпълнител.
- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Сливен има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.

3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

- Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на община Сливен.
- Въведени са схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци. Общината е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци. Община Сливен е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири от шестте групи масово разпространени отпадъци - Отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.

- Община Сливен осъществява с договор предварително третиране на смесени битови отпадъци в инсталация за сепариране .
- Общината обаче не е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.
- Община Сливен има сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

3.6. Финансиране на управлението на отпадъците

- Принципът „замърсителят плаща” не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Сливен ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.
- Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Сливен са значително по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

3.7. Административен капацитет за управление на отпадъците

- Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.
- Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.

- Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

3.8. Информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

- Община Сливен има дългогодишен опит и устойчива практика за информирание на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си секция „Околна среда“, в която публикува разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информирание на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.
- Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

3.9. Прогнози.

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Сливен за периода 2021-2028 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2021-2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

За периода 2016 г. – 2020 г. нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци се характеризира с ръст. За целите на прогнозата се прави допускането, че тя ще се стабилизира в резултат от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, които община Сливен следва да предприеме във връзка с изпълнението на програмата за управление на отпадъците.

Подробните прогнози са представени в Приложение към ПУО.

- Прогнози относно постигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО
Изготвените прогнози показват, че община Сливен следва да изпълни заложените цели за рециклиране на битовите отпадъци, като предприеме действия за

увеличаване делът на разделно събраните отпадъци от общия поток смесени битови отпадъци.

- Прогнози относно постигане на целите за намаляване на количествата битовите отпадъци на депата съгласно чл.31, ал.1, т.6 от ЗУО

Изготвената прогноза показва, че община Сливен следва да постигне заложените цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата като предприеме действия:

- предотвратяване образуването на зелени отпадъци от общински озеленени площи, чрез мулчиране на място;
- изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци;
- проучване възможността за третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в инсталации в региона;
- събиране на строителните отпадъци от домашни ремонти и предаването им за третирането на специализирани площадки за такива

- По експертна оценка количествата на образуваните строителни отпадъци не се очаква да се променят значително, тъй като общинският план за развитие на общината не предвижда по-голямо развитие на строителния бранш от сегашното му състояние.

- Не се очаква увеличаване на посочените количества утайки от ПСОВ до 2028 г., тъй като прогнозите за населението за община Сливен не показват ръст, от което зависи и количеството на утайките.

4. SWOT анализ

SWOT анализът е инструмент в планирането, който изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

- *Силните страни (Strengths)* са достижения, ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.
- *Слабите страни (Weaknesses)* представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които възпрепятстват развитието на сектора.
- *Възможностите (Opportunities)* представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.
- *Заплахите (Threats)* са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците в община Сливен беше направен SWOT анализ с цел да се отграничат силните страни и възможностите, свързани с управлението на отпадъците в

общината, и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности. Направеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в община Сливен показва посочените по-долу резултати.

Силни страни

- Разработени са стратегически и нормативни документи, които се фокусират върху действия с цел решаване на съществуващите проблеми.
- Общината е осигурила модерна инфраструктура за предварително третиране и обезвреждане на смесените битови отпадъци.
- Община Сливен е с по-добри стойности от средните стойности за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител”.
- Общината е организираща прилагане на схемата за разширена отговорност на производителя за масово разпространени отпадъци, чрез партньорство с организациите за оползотворяване на МРО.
- Изградени са предпоставки за участието на обществеността в управлението на отпадъците – публични обсъждания, предоставяне на подробна информация и др.

Слаби страни

- Нивото на депониране на отпадъците е високо.
- Липсва инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци.
- Не са въведени механизми за защита на социално слабите слоеве от населението, което ограничава увеличаването на размера на такса битови отпадъци и осигуряване на финансови ресурси за инвестиции в сектора на управление на отпадъците.
- Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци.
- Не се прилагат целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
- Отрицателен баланс между приходите и разходите за управление на отпадъците.
- Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците.

Възможности

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците.
- Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
- Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците - публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.

Заплахи

- Повишаване на такса битови отпадъци за населението, съобразно промени в законодателството на ЕС.
- Намаляваща държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на управление на отпадъците.
- Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците.
- Невъзможност на нискодоходните групи от населението да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците.
- Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците.

5. Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане

5.1. Цели на Програмата

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Сливен са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Сливен, представени по-горе в т.3,
- SWOT анализът на управление на отпадъците, представен по-горе в т.4.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
 - 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
 - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
 - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на

материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

– за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.
- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.
- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Сливен е:

Изграждане на ефективна и устойчива система за управление на отпадъците в община Сливен, предлагаща достъпни и качествени услуги, в съответствие с екологичното законодателство за ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви отпадъци“ и включва следните **стратегически цели**:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда.

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотносими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Сливен за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: *Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;*

ОЦ 2: *Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;*

ОЦ 3: *Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;*

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Сливен, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	<ul style="list-style-type: none"> • Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци • Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

<p>Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.</p>	<p>ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за оползотворяване на битови биоразградими и биоотпадъци • Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки • Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
<p>Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда</p>	<p>ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/ дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотнесими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за

домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на Инвестиционната програма се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на замърсени с отпадъци терени се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци”. Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения наместната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

5.2. План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Сливен са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

Инвестиционните мерки са ограничени на брой, тъй като част от инвестиционните дейности в общината са приключили до приемане на Програмата, което е видно в анализите на текущото състояние на управлението на отпадъците. В рамките на времеви период на Програмата трябва да се осигури необходимата инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоразградими и биоотпадъци, за третиране на строителни отпадъци от домашни ремонти, изграждане на клетка №2 и рекултивация на клетка №1 на регионално депо за неопасни отпадъци Ямбол, проучване възможностите за анаеробно третиране на биоотпадъци на регионално ниво, реконструкция на ГПСОВ Сливен. Неинвестиционните мерки включват разнообразни дейности, в т.ч. относно нормативни промени, подобряване на административен капацитет, подготовка на проекти, информационни кампании и др.

5.2.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), „ Отпадък “ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправка и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на не екологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на

отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства”, респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на предотвратяването включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорирани бифенили или озоно разрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).
- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).
- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане

на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.
- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите - произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен - възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Сливен са посочените по-долу мерки. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва Програма за управление на отпадъците и Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на

растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимнообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община“, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по-ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

*Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качествено предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, подходящ **индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например, брой разработени програми за ПО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място.***

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители.

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение, относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща“ на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии“ да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените“ идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло и пластмаса и биоразградими отпадъци.

Въпреки, че непосредствените резултати от тази мярка не могат да се измерят количествено, тя има много голямо значение за формиране на съзнание в потребителското общество, което се стреми да избягва образуването на отпадъци. Индикатори: Брой проведени информационни кампании и обучения.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	<i>Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване</i>
Оперативна/и цел/и:	<i>Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци</i>
Текущи индикатори	<i>Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 57 561 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Сливен през 2020 г. – 493 кг/ж/год.</i>
Целеви индикатори	<i>Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)</i>

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Актуализиране при необходимост на Програма за управление на отпадъците	15 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПО	Община	Обществеността и всички заинтересовани страни
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	20 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2027 г.	2023	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.		Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.	Община	РСУО

	1.3.Сключване на договор с организация по оползотворяване и др. за въвеждане на система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки със специализирани контейнери		Организация по оползотворяване	2021-2028	Функционираща система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки			Кмет Отдел „Екология“	Организация по оползотворяване
	1.4.Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“			2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратен и отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Кмет	
	1.5.Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПОО в общинските социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия		Общински бюджет	2022 - /2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена	Брой общински звена и др. разработили планове/изпълнил и мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Кмет	Общински звена и др.

	1.6. Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване, в т.ч. разделно събиране на строителни отпадъци от домашни ремонти			2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Оптимизиране честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Отдел „Екология“	
	1.7. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци“ за домакинствата, които прилагат домашно компостиране и прилагат разделно събиране на отпадъци			2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци“ към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци“ за домашно компостиране и разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Провеждане на кампании с организациите по оползотворяване за МРО за разясняване и предоставяне на информация за ПОО			2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 6 информационни кампании	Отдел „Екология“	организациите по оползотворяване за МРО
	2.2. Информирание на населението за необходимостта от ППО			2021 - 2028	Обществеността е информирана за необходимостта от предотвратяване образуването на отпадъци	Изготвяне на информация	Публикуване на информация на интернет страницата на общината	Отдел „Екология“	

5.2.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от страните членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 милиона тона⁹. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 килограма хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

Политиката на Р България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- Закон за храните.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски

отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни.

Ето защо намаляването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. общински звена, публични институции и домакинства

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО
НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ**

<i>Стратегическа цел: 1</i>	<i>Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване</i>
<i>Оперативна/и цел/и:</i>	<i>Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци</i>
<i>Текущи индикатори</i>	
<i>Целеви индикатори</i>	<i>Намаляване на хранителните отпадъци с 30% до 2025 г. и с 50 % до 2030 г</i>

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци		Общински бюджет	2022 - 2028	Предотвратени хранителни отпадъци от общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	Брой общински звена и др. разработени планове/изпълнили мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Кмет	Общински звена и др.

2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Информирание на населението за необходимостта от намаляване на хранителните отпадъци и необходимост от разделно събиране при функционираща система			2022 - 2028	Обществеността е информирана за ползите от намаляване на хранителните отпадъци и разделно им събиране	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Отдел „Екология“	
---	---	--	--	-------------	---	-------------------------	--	------------------	--

5.2.3. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „отговорност на производителите”, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- неизползвани дрехи, текстил и обувки;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период. Новата европейска цел за пластмасовите отпадъци е минимум 50% от количеството на отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклира до 2025 г.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалната инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци.

Въвеждане на система за разделно събиране и събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за година към 2027 г. е съобразено с новите европейски цели, заложи в Рамковата директива за отпадъците.

Правните задължения за управлението на битовите отпадъци (отпадъци от домакинствата и др. под.), установени в Рамковата директива относно отпадъците, включват цел до 2020 г. 50% от битовите отпадъци да бъдат подготвени за повторна употреба/рециклирани.

Директивата е преразгледана (Директива (ЕС) 2018/851) и в нея са включени нови и по-амбициозни цели за повторна употреба и рециклиране на отпадъците: 55 % до 2025 г., 60 % до 2030 г. и 65 % до 2035 г. С преразгледаната директива се въвежда и система от доклади за ранно предупреждение с цел оценка на напредъка на държавите членки по тези цели три години преди съответните крайни срокове.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя” се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Сливен ще предприеме допълнителни действия в следните направления:

- Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадъци;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.

Пряко отношение към постигане на оперативната цел на настоящата подпрограма имат и мерките от други подпрограми, свързани например с:

- Осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци;

- След въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО, където е възможно определянето и да е пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- Внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събрание и предадени за рециклиране, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- Обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;
- Общи събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И
ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ**

<i>Стратегическа цел: 2</i>	<i>Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци</i>
<i>Оперативна/и цел/и:</i>	<i>Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците</i>
<i>Текущи индикатори</i>	<i>2018 г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.</i>
<i>Целеви индикатори</i>	<i>2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.</i>

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Кмет	Организации по оползотворяване
	1.2. Прилагане на финансови стимули към граждани прилагащи разделно събиране на отпадъци и предаващи за рециклиране битови отпадъци.				2022-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци“ към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци“ за разделно събиране на отпадъци	Общински съвет

отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.3. Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметката на общината			01/2022	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Кмет Общинск и съвет	
	1.4. Въвеждане на разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в административни, държавни и обществени сгради.		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Администрации
	1.5. Тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците			ежегодно	Осъществен контрол	Брой Извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Отдел „Екология“	Община
	1.6.Ежегодно събиране и обработка на информация от ООп / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и предадени			ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Отдел „Екология“	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки

за рециклиране отпадъци				територията				
1.7. Подновяване и сключване на нови договори за Системи за събиране на масово разпространени отпадъци от домакинствата		Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на рециклируеми отпадъци	Сключени договор с лицензирани фирми или организации по оползотворяване	Количества събрани разделно масово разпространен отпадъци	Кмет Отдел „Екология“	
1.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци		Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	Проведени минимум 5 информационни кампании	Община	Медии
1.9. Контрол и санкции, заложен в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци			постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Отдел „Екология“	
1.10. Подновяване и сключване на нови договори за Система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата	64 000	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на опасни отпадъци от домакинствата	Сключени договор с лицензирани фирми или организации по оползотворяване	Количества събрани опасни отпадъци от домакинствата	Кмет Отдел „Екология“	
1.11. Актуализиране при необходимост на			2021-2028	Въведени от общината	Актуализиране на наредбата	Приета актуализация	Общински съвет	Отдел „Екология“

<p>Наредбата за управление на отпадъците на общината за нормативно изискване административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност</p>				<p>нормативни изисквания административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност</p>		<p>на наредбата</p>		
<p>12. Извършване на проверки за спазване на изискванията от административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали,</p>			<p>2022-2028</p>	<p>Административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени</p>	<p>Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби</p>	<p>Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби</p>	<p>Отдел „Екология“</p>	

	пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им				биоотпадъци и сключат договори за предаването им				
	13. Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)		Общински бюджети	Ежегодно до 2028 г.	Общината провежда ежегодни информационни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Брой, проведени ежегодни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Отдел „Екология“	Организации по оползотворяване
	14. Осъществяване на ежегодни регулярни обучения на служителите относно осъществяваната от тях контролна дейност			Ежегодно до 2028 г.	Служителите са обучени относно осъществяваната от тях контролна дейност	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Отдел „Екология“	
	15. Създаване и поддържане на електронен регистър на търговските, административните, стопански и други подобни обекти в , които трябва да събират разделно отпадъците си и да сключват договори за предаването им		Общински бюджет	2025	Общината има информация за обхвата на обектите, които подлежат на контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Създаване на регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Създаден регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Отдел „Екология“	

	16. Контрол за изпълнение на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци			Ежегодно до 2028 г.	Извършена контролна дейност по управление на отпадъците	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Отдел „Екология“	
	17. Осигуряване на необходимото техническо оборудване за с което служителите отговарящи за отпадъците да извършват проверки		Общински бюджет	2023	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Брой предоставено оборудване	Кмет	
	18. Подновяване на договори за организирани площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци			2021	Използване на площадки по договор даващи възможност на населението да предава безвъзмездно разделно събрани отпадъци	Брой използвани площадки	Брой използвани площадки за предаване на разделно събрани отпадъци	Кмет	
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към	2.1. Информирание на населението за реда, начина и ползите от разделно събиране на отпадъците			2021 - 2028	Обществеността е информирана за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Отдел „Екология“	

широката общественост					на битовите отпадъци				
	Информирани на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.			2021 - 2028	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Изготвяне на информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Публикуване на интернет страницата на общината на информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Отдел „Екология“	

5.2.4. ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ БИОРАЗГРАДИМИ И БИООТПАДЪЦИ

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъците“ са част от биоразградимите битови отпадъци и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително - вкусовата промишленост.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране на битови био-отпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови био-отпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста”. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци” и „растителни отпадъци”.

Прието бе, че системата за разделно събиране на битови био-отпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на съответните инсталации. Тази цел не беше постигната и предстои изграждане на регионални и общински компостиращи инсталации през периода до 2027 г. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата, които прилагат домашно компостиране.

В подпрограмата за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки в програмата са свързани с ОПОС 2021-2028г., както и от други източници на финансиране. Новите инвестиции са свързани главно с:

Изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци в общината и инсталация за анаеробно разграждане към РСУО;

- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.

Наборът от „меки“ мерки за постигане на набелязаните цели включва внедряване на информационна система за отчитане на домашното компостиране, като модул от бъдещата интегрирана информационна система.

В настоящата подпрограма не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, но са описани в други подпрограми, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко цели и подцели на плана. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програмата са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редуция на ТБО за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на ТБО, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за инспекции по управление на отпадъците на общинско ниво;
- мерките за разработване и внедряване в общината на електронна информационна система за отчитане изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поетапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА
БИОРАЗГРАДИМИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ЗА БИООТПАДЪЦИТЕ**

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2018 г. - 74% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени
Целеви индикатори	2028 г. - мин. 70% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите, в т.ч. за биоотпадъците до 2028 г.	1.1. Изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци	2 000 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2023	Изградена инсталация за компостиране и намаляване на депонираните биоразградими отпадъци		Въведена в експлоатация 1 брой компостираща инсталация	Община	
	1.2. Актуализиране при нужда на общинската наредба за управление на отпадъците за изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци, след осигуряване на системата за събирането им.			2023	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на общината	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на общината	Общински съвет	
	1.3. Обособяване на площадки за растителни отпадъци в населените места			2021-2028	Обособени площадки за растителни отпадъци	Проучване на места за площадки за растителни отпадъци в населените места	Брой обособени площадки за растителни отпадъци в населените	Община	

							места		
	1.4. Проучване възможността за анаеробно третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в частни инсталации		МОСВ ОП ООС	2021-2028	Изградена инсталация за анаеробно третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в частни инсталации	Етапи на СМР	Въведена в експлоатация 1 брой Инсталация или ползване на частна инсталация	Отдел „Екология“	РС РЦУО
	1.5. Изпълнение на информационни кампании за обществеността		Ежегодно до 2028	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информационни кампании от ОО на МРО	Повишена информираността на обществеността	Ежегодно до 2028	Организации по оползотворяване на отпадъците	Община

5.2.5. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Съгласно ЗУО "Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти.

Разработването на настоящата подпрограма е нормативно изискване на Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. и следва да включва мерки за предотвратяване и повторна употреба.

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ И ИЗВОДИ

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. С приемането на Наредбата за опаковките и

отпадъците от опаковки през 2004 г. и измененията ѝ впоследствие в националното законодателство се регламентира цялостната схема за управление на този поток отпадъци, която непрекъснато се разширява и подобрява ефективността си в годините. На територията на страната работят няколко организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки, които имат ангажимента да изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки. Системата е с широко покритие на територията на цялата страна.

Община Сливен има сключен договор с „Екобулпак България“ АД за Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки

Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50.3% през 2008г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност на показателя за държавите от ЕС. През десетгодишния период 2008-2018г. България изпълнява, целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки. Ежегодно ИАОС подготвят и публикуват на интернет страницата си доклад за степента на достигане на целите и за управлението на отпадъците от опаковки.

На европейско ниво общият обем на генерирани отпадъци от опаковки на жител през 2017 г. е 173,835, като в някои държави показателят е със стойност над 215 кг/жител (Люксембург, германия, Италия)³⁶. През 2017 г. генерираните отпадъци от опаковки на жител в България са 64,3 кг/ж, което е почти три пъти по-малко от средното за страните от ЕС.

През 2012 г. с приемането на новия Закон за управление на отпадъците се въведе изискването ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 ж. и курортните места да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО – общинските наредби за управление на отпадъците. Изключение от посоченото изискване се допуска за населени места, в които няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата. Община Сливен е въвела това изискване в наредбат за управление на отпадъците. Липсва обаче информация доколко посочените обекти изпълняват (доброволно) това изискване.

От представените информация и данни могат да се формулират следните основни изводи:

- В годините нараства както абсолютното количество на отпадъците от опаковки, така и относителният дял на отпадъците от опаковки в общото количество на образуваните битови отпадъци.
- В резултат на създадената схема за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки България е на средното ниво на рециклиране и

оползотворяване на отпадъците от опаковки, и изпълнява заложените в европейското и националното законодателство цели.

- България е с много по-благоприятна стойност на показателя генерирани отпадъци на жител в сравнение със средноевропейското ниво.
- Няма въведени механизми и липсва информация доколко се изпълняват изискванията от ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки, а в това има голям потенциал за нарастване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки с високо качество.

Препоръки за ключови действия

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно постиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надградят и развиват в следващите години.

Независимо че страната ни е в много по-благоприятна ситуация от средното европейско ниво по отношение на количествата генерирани отпадъци от опаковки, е необходимо да се провеждат много по-целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци от опаковки и повторно използване на опаковки, където това е възможно. Особено важно е провеждането на широки информационни кампании сред обществеността, предвид многобройните източници, които ежедневно генерират такива отпадъци на територията на цялата страна.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

Бизнесът за производство на пластмасови бутилки за еднократна употреба трябва да пренастрои производството си с оглед достигане на целите за влагане на рециклирана пластмаса при производството на пластмасови бутилки за еднократна употреба. Следва да се определи компетентният държавен орган за контрол спазването на това изискване,

като на този орган се осигури обучение, методически ръководства за контрол и други необходими ресурси – човешки, финансови, технически и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2018г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООП)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация	
	1.2. Контрол на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки			2021-2028	Система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Отдел „Екология“	
	1.3. Актуализиране на при нужда на наредбата за управление на отпадъците относно изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от хартия				2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаса, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Разработване на конкретни механизми	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон,	Кмет Отдел „Екология“

	и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби в						стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали		

5.2.6. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. относно строителните отпадъци;
- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;
- осигуряване на общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, но не са постигнати и ще бъдат преформулирани за периода до 2027 г.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;

2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Сливен, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
 - Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
 - Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
 - Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
 - Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че община Сливен, както преобладаващата част от общините, а и фирмите в страната, депонират строителните си отпадъци нерегламентирано. На територията на общината, както и в региона все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информирание на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

В Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сливен са описани дейностите по управление на строителните отпадъци в общината.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В условията на

общината е възможно приемането на отпадъци да става срещу заплащане на услуги по разполагане на контейнери на мястото на образуването и извозването им до площадки за временно съхранение или директно до съоръжения. Размерът на заплащането ще зависи от транспортните разстояния и ще бъде по-висок за малките населени места. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

В подпрограмата не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, тъй като са описани в други подпрограми. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;
- Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;
- Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Сливен, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Сливен инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Общината инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителните дейности	1.1. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	-		2021-2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Дирекция „Общинска инфраструктура“, Отдел „Строителен контрол“	Възложители на инвестиционни проекти
	1.2. Изграждане или сключване на договор с площадка за третиране на строителните		Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Третиране на строителни отпадъци на специализирана площадка	Изградена инсталация за оползотворяване или система за раздробяване на	Изградена инсталация за оползотворяване или система за раздробяване	Община	РСУО Концесия

	отпадъци					строителни отпадъци. Сключен договор	на строителни отпадъци. Сключен договор		
	1.3. Отреждане временни площадки или определяне на места в населените места на общината, на които гражданите да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.		Общински бюджет	2021 - 2028	Гражданите не изхвърлят строителните отпадъци в контейнерите за битови отпадъци. Отпадъците се събират на временни площадки, с цел рециклиране и/или повторна употреба.	Брой осигурени временни площадки или места за строителни отпадъци от малки ремонти	Брой осигурени временни площадки или места за строителни отпадъци от малки ремонти	Община	Граждани
	1.4. Проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	-	Общински бюджет	2021-2027	Осигурена възможност за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	Направено проучване	Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Отдел „Екология“	

5.2.7. ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Община Сливен е сред общините в България, които вече спазват изискванията за депониране на битовите отпадъци на депа, които отговарят на европейските и националните изисквания за намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци чрез ползване на модерно регионалното депо Ямбол от края на 2015 г. Експлоатационният период на изградената клетка на регионалното депо по ОПОС 2007-2013 е до 2025 г., поради което за програмния период общината не е необходимо да предприема мерки за осигуряване на нова клетка, а на площадката на депото е наличен терен и за друга клетка.

Община Сливен със собствени средства извърши техническа и биологична рекултивация на I етап на рекултивацията на старото общинското депо до с. Сотиря, на площ от 38,9 дка от южната част на депото, чиято експлоатация е отдавна преустановена. Първи етап на рекултивацията приключи през есента на 2015 г.

Общината, в сътрудничество с другите четири общини членки на РСУО - Ямбол, изпълни проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол – първа фаза”, с безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г. Освен изграждането на нова клетка на регионалното депо, проектът предвиди финансиране и за закриване и рекултивация на старите депа на общините Сливен, Ямбол, Нова Загора и Стралджа. Вторият етап на рекултивацията на общинското депо на община Сливен се извърши с финансови средства по проекта по ОПОС 2007-2013 г. и обхвана площ от 42 дка от северната част на депото. Този етап от рекултивацията приключи през 2016 г. През 2017 и 2018 г. общината осъществи следващите два етапа на биологичната рекултивация.

В рамките на проекта за рекултивация е изградена и система за мониторинг на компонентите на околната среда, съгласно изискванията на ЗУО и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и

инсталации за третиране на отпадъци за последващ 30-годишен мониторинг. Дейностите по последващия мониторинг на закритото депо общината е възложена на външен изпълнител.

След като в общината беше въведено организирано сметосъбиране на 100% на населението от общината, драстично намаля изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места.

На територията на община Сливен има една функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води на град Сливен.

Към настоящия момент обезводнените утайки от ПСОВ - Сливен се обезвреждат чрез депониране. След реконструкцията на ПСОВ и изграждане на метан-танковете количеството на утайки на изхода на станцията намалява.

Започната е реконструкция на утайково стопанство на ПСОВ Сливен, която следва да приключи през 2022 г. Предвижда се: Изграждане на сграда за обработка на утайки. Доставка и монтаж на 2 бр. (1+1) механични сгъстители за ИАУ, 3 бр. (2+1) центрофузи за обезводняване на анаеробно стабилизирана утайка, 2 бр. инсталации за приготвяне и дозиране на полиелектролит, помпи и шнекове за транспорт на утайки Реконструкция на Утайкоуплътнител, доставка и монтаж на утайкоочистач D=20м. Изграждане на силос за стабилизирана утайка. Доставка и монтаж на ко-генератор - 160 kW Ел.табла, кабелни трасета, КИП и А, връзка със SCADA на ПСОВ. Площадкови комуникации – частично към новите съоръжения. Площадкови пътища - частично към новите съоръжения Реконструкция на довеждащ път до ПСОВ - Сливен с дължина 800 м и ширина 6 м. Нова ограда на ПСОВ Сливен с дължина 1360 м. Изсушаване на обезводнената утайка от ПСОВ Сливен. Изграждане на Парникова конструкция за соларна изсушителна инсталация. Реконструкция на изсушителни полета с цел използването им за временно депо за изсушена утайка. Доставка и монтаж на соларен изсушител за 10 000 т/г. с 25 % СВ (шламообръщачи, вентилатори, климатични сензори, електроразпределителна и командна инсталация). Доставка на Челен товарач (за зареждане на соларния изсушител и изнасяне на изсушената утайка) .

С извършване на реконструкцията ще се промени характеристиката на утайките, с цел

- да се намали обема им
- да се улесни по-нататъшното им третиране
- да се повиши оползотворяемостта им

Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Част от мерките от предходните подпрограми, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци на община Сливен - предотвратяване на отпадъците, увеличаване на рециклираните и оползотворени биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и др., както и на строителните отпадъци, имат едновременно принос и за намаляването на депонираните отпадъци. Тези мерки не са отразени в настоящата подпрограма, тъй като са включени систематично в предходните подпрограми, но допринасят за постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци и подобряване на йерархията на управлението им.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

Стратегическа цел: 3			Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда						
Оперативна/и цел/и:			Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци						
Текущи индикатори			Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 57 561 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Сливен през 2020 г. – 493 кг/ж/год.						
Целеви индикатори			Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)						
Мярка	Дейности/Мерки/	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорна институция Водеща	Отговорна институция Партньор
						Текущи	Целеви		
1. Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци	1.1.Осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района на закритото депо за неопасни отпадъци с.Сотиря.	64 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Показване актуалното състояние на параметрите на околната среда по плана за мониторинг	Извършване на пробонабирания по план за мониторинг	Доклад за извършен мониторинг	Отдел „Екология“	
	1.2.Осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района на Регионално депо за неопасни отпадъци Ямбол	72 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Показване актуалното състояние на параметрите на околната среда по плана за мониторинг	Извършване на пробонабирания по план за мониторинг	Доклад за извършен мониторинг	Отдел „Екология“	

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

	1.3.Подготовка и изпълнение на проект за закриване и рекултивация на клетка№1 на Регионално депо за неопасни отпадъци Ямбол /участие на община Сливен/	350 000	Общински бюджет/ отчисления по чл.60 от ЗУО	2025 - 2028	Възложено изпълнение на рекултивация на клетка№1 на Регионално депо за неопасни отпадъциЯмбол	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	Кмет	Общини от Регионално сдружение Ямбол
	1.4.Изграждане на клетка№2 на Регионално депо за неопасни отпадъци Ямбол /участие на община Сливен/	2 000 000	Общински бюджет/ отчисления по чл.60 от ЗУО	2021 - 2028	Осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	Кмет	Общини от Регионално сдружение Ямбол
	1.5.Реконструкция на утайковото стопанство на ПСОВ Сливен	12 000 000	ОС 1 Оперативна програма ООС	2021-2023	Модернизирано утайково стопанство Намален обем на утайките, улеснено търтиране, повишено оползотворяване	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	„ВиК-Сливен“	
	1.6.Оптимизиране на системата за разделно събиране на опасните отпадъци от бита по договор с мобилни пунктове	64 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Брой кампании	Приети количества опасни отпадъци от бита	Кмет Отдел „Екология“	

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

	1.7.Обезвреждане на УОЗ пестициди и залежали пестициди, намиращи се в стоманобетонни контейнери (ББ-кубове) с нарушена цялост		ПУДООС	2028	Обезвредени УОЗ пестициди и залежали пестициди, намиращи се в стоманобетонни контейнери (ББ-кубове) с нарушена цялост	% на обезвредени пестициди и залежали пестициди	100% обезвредени пестициди и залежали пестициди	Кмет Отдел „Екология“	ПУДООС
	1.8.Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината	2 400 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани отпадъци	Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината	Брой рехабилитирани терени	Кмет Отдел „Екология	
	1.9.Оптимизиране на регионалната система за управление на отпадъците в т.ч . „умно“ сметосъбиране, сметоизвозване		Общински бюджет	2021 - 2028	Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване	Проучване за „умно“ управление на сметосъбира и сметоизвозване	Въведено „умно“ управление на сметосъбира и сметоизвозване	Кмет Отдел „Екология	

6. Координация с други планове и програми

Програмата за управление на отпадъците на община Сливен 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1. „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

3. Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.
- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

4. Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.).

5. Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда¹” е определена специфична цел за „ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г. ”.

6. Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

7. Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 -2028 г.

8. Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

9. Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

10. Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

11. Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

11. Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

12. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен район 2021-2027 г.

14. Програма за опазване на околната среда на община Сливен за 2021-2028 г.

15. План за интегрирано развитие на община Сливен 2021 – 2027 г.

7. Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Сливен 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки.

За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да провежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на

отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в

обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

8. Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Сливен

8.1. Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Сливен

За да е фокусиран, този раздел от анализите се концентрира върху два основни въпроса:

1. Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?

2. Разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Методическите указания на МОСВ от 2015 г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

За извършване на анализа и осигуряване на необходимата информация са събрани, проучени и анализирани следните информационни източници:

- национални и местни за община Сливен нормативни документи, регламентиращи общинските отговорности, свързани с управлението на отпадъците;
- стратегически и програмни документи на национално ниво и на община Сливен относно управление на отпадъците.

Нормативната уредба и програмните документи на община Сливен в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците. Ето защо настоящият анализ в уводната част накратко представя ключови нормативни актове и програмни документи на национално ниво и най-вече разпоредбите, отнасящи се до компетенциите на местните власти в областта на управление на отпадъците.

Нормативни актове и програмни документи на национално ниво

През 2012 г. Народното събрание прие нов Закон за управление на отпадъците, отразяващ изискванията на Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕС на ЕС, като отмени предходния Закон за управление на отпадъците последно изм. и доп., ДВ бр. 19 от 5.03.2021 г.. Законът регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Законът въведе т.нар. *йерархия на управление на отпадъците*, която определя приоритетността при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Предотвратяването на отпадъци е определено като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява: а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване); б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

Подготовка за повторна употреба включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на електрическо оборудване, мебели и др., които след като са поправени, се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

Рециклиране е начин за оползотворяване на отпадъците. Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Конкретните дейности по управление на отпадъците, които се класифицират като рециклиране съгласно ЗУО, включват (но не само):

- ✓ рециклиране на материали - например на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдирани или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка;
- ✓ производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Друго оползотворяване е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е

операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в Приложение II към ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в Приложение I към ЗУО;

- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

Обезвреждане - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност в Приложение II към ЗУО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Като първа стъпка от анализа са идентифицирани основните права и задължения на община Сливен, произтичащи от нормативните актове.

➤ **Основни отговорности за общините по управление на отпадъците, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове към него**

ЗУО и наредбите към него регламентираха широк спектър от отговорности за общините, в лицето на кмета на общината, основните от които са:

- разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;
- осигуряване на съдове за битови отпадъци, събирането и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Кметът предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от текуща ремонтна дейност от домакинствата. В новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци.
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поэтапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане

на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);

- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;
- осигуряването на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места, в конкретния случай задължението е за град Сливен.
- почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;
- определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките;
- осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, , както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
- поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;
- съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;

- организиране на събирането на данни и предоставяне на информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
- внасяне на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срокове;
- предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;
- подготовка за и участие в заседанията на Общото събрание на РСУО и изпълнение на решенията на Общото събрание на РСУО;
- контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците в допълнение към контролните правомощия, които ЗУО предоставя на кмета на общината и по-конкретно контрол върху:
 - дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
 - дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
 - площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
 - спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

С приемането на Закона за управление на отпадъците към общините се поставиха конкретни задължения, свързани с рециклирането и оползотворяването на битовите отпадъци, както и конкретни изисквания за управление на строителните отпадъци. Това са и най-големите предизвикателства за общините при управление на отпадъците за периода до 2035 г.

ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поэтапно до 2035 г. както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
 - 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
 - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
 - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на

тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

– за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождането от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.
- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

➤ **Закон за местните данъци и такси**

Определя местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци”, приходите от която постъпват в общинския бюджет.

Размерът на таксата трябва да се определя за всяка услуга поотделно:

- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения;
- чистота на териториите за обществено ползване

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци.

Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. През 2014 г. бяха приети промени в закона, с които не се допуска тази пропорционална основа да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. В тази връзка до 30 март 2015 г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Р България следваше да разработят методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци. След неколкочратни отлагания в закона последната фиксирана дата за новите промени е 01.01.2022 г.

Таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

Нормативна уредба на община Сливен по управление на отпадъците

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

ЗУО определя *минималните изисквания за съдържание на общинските наредби* за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
2. условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;
3. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч от ремонтната дейност на домакинствата;
4. условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци /отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване; излезли от употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми;
5. изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;
6. условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;
7. заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинския съвет, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането

на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Основният нормативен акт, регламентиращ обществените отношения, свързани с управлението на отпадъците на територията на община Сливен, е *Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сливен*. Наредбата е приета с Решение № 1199/27.03.2014 год., последно изм. и доп. с Решение № 540/25.03.2021 г. на Общинския съвет на община Сливен на основание чл. 22 от ЗУО от 2012 г., като в нея са регламентирани както правата и задълженията на физическите и юридическите лица свързани с екологосъобразното управление на отпадъците на територията на общината, така и тези на местната администрация.

В наредбата са изброени детайлно задълженията на кмета на общината, както и задълженията на физическите и юридическите лица. В отделни раздели са разписани условията и редът за създаването и функционирането на системите за събиране, включително разделно, на различните потоци битови отпадъци.

Изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците целесъобразно са регламентирани в отделен раздел. Включени са норми както относно реда и условията за третиране на биоотпадъците, образувани от домакинствата и в резултат на дейността на юридическите лица, така и за тези, образувани от поддръжката на зелените площи общинска собственост.

В наредбата се съдържат и условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и такива образувани от разрушаване на сгради, включително и за случаите, в които община Сливен се явява възложител на СМР.

Регламентирани са редът и начинът за разделно събиране на опасните отпадъци от бита, разделното събиране на ЕГО. Включени са самостоятелни раздели с разпоредби относно управлението на МРО - събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи; ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, ИУГ, отработени масла.

Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките само препращат към изискванията на ЗУО и наредбата по чл.43, ал.1 от ЗУО. Регламентирано е задължението на кмета на общината да почиства от отпадъци общинските пътища; да поддържа публичен регистър на площадките от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, но липсва задължение на съответните лица – собственици на такива площадки да изпратят информация за публичния регистър на общината.

Наредбата адресира задължението на кмета да осигурява информация на обществеността относно функционирането на системите за управление на отпадъците от компетенции на общината.

В Наредбата липсват разпоредби относно задължението на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят информация на общината по образци, ред и периодичност, определени, например, със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за

рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е едно от условията, за да може общината да подготви доклад и да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно – освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО.

Регламентиран е начинът за контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците, както и административно-наказателните разпоредби, които следва да бъдат наложени в случай на неизпълнение на същата.

Други общински наредби с отношение към управлението на отпадъците на територията на община Сливен са:

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и предоставянето на права на територията на община Сливен, изм. и доп. с Решение №461/28.01.2021г.;

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Сливен, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, транспортиране и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците.
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.
- Наредбата определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Сливен предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване.

Програмни документи на община Сливен, адресиращи въпроси относно управление на отпадъците

Програма за управление на отпадъците на община Сливен

Програмата за управление на отпадъците е разработена през 2016 г. на основание на Закон за управление на отпадъците от 2012 г. и е разработва в съответствие с НПУО 2014-2020 г.

При разработването на настоящата Програма за управление на отпадъците, община Сливен взема предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците относно разработването на общински програми за управление на отпадъците:

- Общинската програма да се разработи, като се вземат предвид структурата, целите, времевия хоризонт и предвижданията на НПУО.
- Общинската програма да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в ЗУО.
- Общинската програма за управление на отпадъците да се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците. Указанията бяха одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите.
- Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

За да включва пълния програмен цикъл, следва периодично да се отчита изпълнението на програмата с оглед предприемане на коригиращи мерки при неизпълнение на някои от дейностите в програмата.

Програма за опазване на околната среда на община Сливен 2016-2020 г.

Поради изтичане на срока на програмата за опазване на околната среда на общината от 2016 г.-202 г. към настоящия момент Община Сливен е възложила изготвяне на нова програма за опазване на околната среда 2021-2028 г.

Програмата 2016-2020 г. разглежда в координация и взаимнообвързано различните аспекти на състоянието на компонентите и факторите на околната среда, като набелязва краткосрочни мерки за подобряване на състоянието.

Целта, която програмата си поставя в областта на управление на отпадъците, е подобряване на системата за управление на отпадъците и ликвидиране на нерегламентираните сметища. Програмата подчертава необходимостта част от дейностите по управление на отпадъците да бъдат реализирани в сътрудничество между общините от РСУО, тъй като това ще позволи на общините да споделят разходите за инвестиции и експлоатация, както и да се възползват от ефекта от мащаба.

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. е секторна програма и ще е неразделна част от програмата за опазване на околната среда на община Сливен 2021-2028 г.

План за интегрирано развитие на община Сливен 2021-2027 г.

План за интегрирано развитие на община Сливен 2021-2027 г. (ПИРО) очертава няколко основни приоритета за развитие на общината. Единият от тези приоритети е насочен изцяло към подобряване и опазване на околната среда и на природните ресурси. Посочена е цел Постигане на чиста околна среда. Предвидени са мерки по оптимизация на системата за управление на отпадъците, за оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Конкретните мерки, които ще осигурят постигането на целта са както следва:

Продължаване на мерките по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, стартирани през 2019 година от ВиК Сливен АД

Оптимизиране на регионална система за управление на отпадъците, вкл. въвеждане на решения за “умно” управление на сметосъбирането и сметоизвозването, пилотни информационни кампании за разделно събиране на отпадъци, с активно включване на младежки НПО и училища, с цел създаване на нагласи сред населението

Предвидени са дейности по изграждане на иновативно място за разделно събиране на дребни битови отпадъци, което да служи и като информационно-образователен център за вредите от различните видове отпадък. Мястото ще изпълнява двойна функция - ще събира разделно отпадъци и ще запознава населението с проблема, ще предоставя информация за различни начини за намаляване на битовия отпадък и редуциране използването на вредни за природата и здравето материали, както и ще показва ползите от процеса на рециклиране.

Обособяване и оборудване на площадки за събиране на органични отпадъци и изграждане на съоръжения за компостиране на биоразградими отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба; Ликвидиране и рехабилитация на терените с нерегламентираните сметища в землищата на населените места от община Сливен; Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци

Основни изводи и препоръки

- Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.
- Анализът на общинските наредби показва, че община Сливен има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците.

- Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Сливен изпълнява изискванията на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите. Препоръчително е Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО
- Община Сливен има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

8.2. Данни за отпадъците

Според Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците следва да включва анализ на битовите отпадъци, анализ на строителните отпадъци и анализ на утайките от пречиствателни станции за отпадъчни води.

Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ, който предшества разработването на общинската програма. В него трябва да се обърне внимание, както на смесените битови отпадъци, така и на битовите отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците, тъй като за тях според българското законодателство страната ни трябва да постигне конкретни количествени цели.

Анализът на битовите отпадъци се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са общите количества и тенденциите относно битови отпадъци в общината за анализирания период: в абсолютни количества, на жител/година, сравнение със средното за страната;
- Какъв е морфологичният състав на битовите отпадъци в общината;
- Какви са количества на повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци* са “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

"Биоотпадъци" са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Информационно обезпечение на анализа

За целите на настоящия анализ е използвана основно информация от община Сливен, НСИ, информация от Годишните доклади на РИОСВ гр. Стара Загора за състоянието на околната среда, ИАОС и др.

Състояние и тенденции относно битовите отпадъци

В община Сливен се наблюдават тенденции, идентични на тези в страната, а именно: отчита се увеличение на общото количество на смесените битови отпадъци за територията на общината, както на национално ниво. Данните са представени в следващата таблица.

Таблица 1. Събрани смесени битови отпадъци в община Сливен

	2016	2017	2018	2019	2020
Количество на събраните битови отпадъци (тона)					
Община Сливен	40 202	41 792	46 916	49 035	48 993
България - общо	2 881 000	3 080 000	2 862 000	-	-
Количество на събраните битови отпадъци - динамика (% , предх. год. = 100)					
Община Сливен	100.00%	103.96%	112.26%	104.52%	99.91%
България – общо	100.00%	106.91%	92.92%	-	-
Население – брой					
Община Сливен	120 635	120 081	118 972	117 579	116 666
България – общо	7 101 859	7 050 034	7 000 039	6 951 482	6 916 548
Население - динамика (% , предх. год. = 100)					
Община Сливен	100.00%	99.54%	99.08%	98.83%	99.22%

България - общо	100.00%	99.27%	99.29%	99.31%	99.50%
Събрани отпадъци (кг/ж./г.)					
Община Сливен	333	348	394	417	420
България - общо	406	435	407	-	-
Събрани отпадъци на жител - динамика					
Община Сливен	100.00%	104.44	113.31	105.76	100.70
България - общо	100.00%	107.14	93.56	0.00	

Източник: Община Сливен, НСИ и експертни изчисления

Таблица 6. Депонирани битови отпадъци в община Сливен

	2016	2017	2018	2019	2020
Количество депонирани битови отпадъци (тона)	26 592.98	27 690.46	33 904.32	34 753.46	34 429.44
Количество депонирани неопасни производствени отпадъци (тона)	1 028.96	3 464.77	4 783.14	1 656.30	2 105.40
Вс. депонирани отпадъци	27 621.94	31 155.23	38 687.46	36 409.76	36 534.84

През разглеждания период, се наблюдава увеличение на количествата смесени битови отпадъци събрани на територията на община Сливен. Същата тенденцията се наблюдава и при депонирането.

Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината през

последните години е в допустимите референтни стойности и под средните нива за страната.

Населението на общината намалява за периода 2016-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата, късия живот на произведените стоки и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения

За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамилното компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране на строителните отпадъци при ремонти и други мерки.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на общо генерираните отпадъци и нормата на натрупване на отпадъци. За целта към количеството на събраните смесени битови отпадъци е необходимо да бъдат добавени количествата на разделно събраните отпадъци от организацията за оползотворяване на отпадъци, с която община Сливен има сключен договор, събраните количества в т.нар. пунктове за вторични суровини, както и зелените отпадъци от общинските паркове и градинки.

Таблица 7.1. Количества разделно събрани и сепарирани отпадъци от опаковки в община Сливен (тона)

	2016	2017	2018	2019	2020
Постъпили отпадъци от опаковки	704,303	422,500	425,920	392,020	362,400
от тях рециклируеми:					
хартия	108,488	83,332	96,160	100,590	87,480
пластмаса	69,185	70,689	75,350	68,030	57,030
метал	0	0	0,000	0,000	0,000
стъкло	31,779	22,443	25,020	25,160	38,090
общо рециклируеми	209,452	176,464	196,530	193,780	182,600
% годни за рециклиране	30%	42%	46%	49%	50%

Източник: Община Сливен

Таблица 7.2. Количества разделно събрани опаковки, ИУЕО, НУБА, опасни отпадъци от домакинствата в община Сливен (тона)

Разделно събрани (тона)	2016	2017	2018	2019	2020
Опаковки и отпадъци от опаковки (рециклируеми)	209,452	176,464	196,530	193,780	182,600
ИУЕО	25,211	19,870	65,325	147,308	385,170
НУБА	2,142	1,820	2,139	1,740	0,825
Опасни отпадъци от домакинствата	0,217	0,235	0,258	0,256	0,312
Вс. разделно от системите	237	198	264	343	569

Източник: Община Сливен

Към горе-посочените количества трябва да се добавят количествата разделно събрани отпадъци от пунктовете за изкупуване на вторични суровини. Поради липса на данни, по експертни изчисления на база информация от предпроектното инвестиционно проучване за изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол те следва да са в размер на около 5 500 т. за цялата територия на община Сливен.

Нормата на натрупване на отпадъци за община Сливен е представена в следващата таблица:

Таблица 8. Норма на натрупване на отпадъци в община Сливен

	2016	2017	2018	2019	2020
Количество на събрани смесени битови отпадъци - т	40 202	41 792	46 916	49 035	48 993
Количество на разделно събрани отпадъци, в т.ч. от пунктове – т	5 737	5 698	5 764	5 843	6 069
Общо смесени битови отпадъци и разделно събрани отпадъци – т	45 939	47 491	52 680	54 878	55 061
Количество на генерираните зелени отпадъци от общински паркове, градинки и др.	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Общо смесени битови отпадъци, разделно събрани отпадъци и зелени отпадъци от общински паркове и градинки – т	48 439	49 991	55 180	57 378	57 561
Население - бр.	120 635	120 081	118 972	117 579	117 666
Норма на натрупване на смесените битови отпадъци - кг/ж./г.	333	348	394	417	420
Норма на натрупване общо за смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци - кг/ж./г.	381	395	443	467	472
Норма на натрупване общо за смесените битови отпадъци, разделно събраните отпадъци и зелените отпадъци - кг/ж./г.	402	416	464	488	493

Източник: Община Сливен, НСИ, експертни изчисления

В сравнение със средната норма на натрупване на отпадъци за страната през 2018 г. - 407 кг./ж./г. (по данни на НСИ) при община Сливен се наблюдават по-благоприятни стойности на показателя. В същото време средната норма на натрупване за населените места с население от 50 хил. до 150 хил. жители съгласно Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, одобрена от МОСВ е 349,6 кг/ж./г., т.е. показателят за община Сливен е със сходни стойности.

В окончателния доклад от 2019 г. за „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“- проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество за община Сливен е определена норма на натрупване 428 кг/ж./г. без разделно събрани отпадъци и норма на натрупване 471 кг/ж./г. с разделно събрани отпадъци.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с морфологичния им състав. На следващата фигура са показани осреднените процентни дялове на отделните фракции отпадъци включени в състава на смесените битови отпадъци за община Сливен,

съгласно извършения анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Сливен“.

Фигура 1. Морфологичен състав на отпадъците средно за община Сливен (%)

Източник: Обобщен финален доклад „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“ - проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество

Съгласно морфологичния състав на отпадъците за община Сливен се достига до следните изводи: Фракциите с най-висок средногодишен процент са ситна фракция под 4 см, градински пластмаса и метали. Фракциите с най-нисък средногодишен процент са гума, дървесина, опасни и кожа. Фракции с най-изявена сезонна флукутация са ситна фракция под 4 см, картон, градински и хартия. Фракции с най-слаба сезонна флукутация са гума, опасни, кожа и дървесни.

Биоразградимите отпадъци са 27% от общо образуваните битови отпадъци, а биоотпадъците – 18%.

В периода 2016г. – 2018 г. община Сливен не е постигнала целите по чл.31 ал.1 т.1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали вкл. хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата – най-малко 50 на сто от общото им тегло, но през 2018 г. е постигнала целите по чл.31 ал.1 т.2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци образувани в България през 1995 г.

Таблица 9. Постигната степен на рециклиране в %

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Постигната в % цел за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали вкл. хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата – най-малко 50 на сто от общото им тегло - чл.31 ал.1 т.1 от ЗУО	20	23	25		
Постигната цел за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпад. Образувани в РБ-я през 1995 г. - чл.31 ал.1 т.2 от ЗУО			74		

Източник: ИАОС

Анализ на строителните отпадъци

В община Сливен, както в повечето общини в страната, не е организирана регулярна система за разделно събиране на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности на домакинствата. В миналото основното количество на строителните отпадъци се е депонирало на вече закритото и рекултивирано общинско депо за неопасни отпадъци в с. Сотирия.

Към момента няма налични данни за годишното количество генерирани строителни отпадъци. С влизане в експлоатация на регионално депо Ямбол през 2016 г. разрешените за депониране количества строителни отпадъци са ограничени, поради липса на отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

Община Сливен има сключено споразумение с "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. Дружеството притежава Решение за дейност с отпадъци - Регистрационен документ издаден от РИОСВ – Стара Загора.

Транспортирането се извършва по заявка със специализирани превозни средства и контейнери с различен обем.

Приемат се с 50% отстъпка от цената за оползотворяване и обезвреждане транспортирани от притежателят им строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в количество до 1 тон в рамките на 1 една календарна година еднократно, при представяне на квитанция за платена такса битови отпадъци за съответната календарна година в дирекция "Местни данъци и такси", Община Сливен.

Площадката е с местонахождение: гр. Сливен, община Сливен, област Сливен, ПИ с идентификатор 67338.60.4 в м."Дебелата кория", землището на гр.Сливен. (след разклона от Бургаско шосе към кв. Дебелата кория).

Количеството строителни отпадъци приети за третиране на площадката на "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД за 2019г. са 1 167 т. , за 2020 г. - 524 т.

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намали количествата на строителните отпадъци в потока смесени битови отпадъци, които се транспортират за депониране до регионалното депо Ямбол, е препоръчително община Сливен да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности.

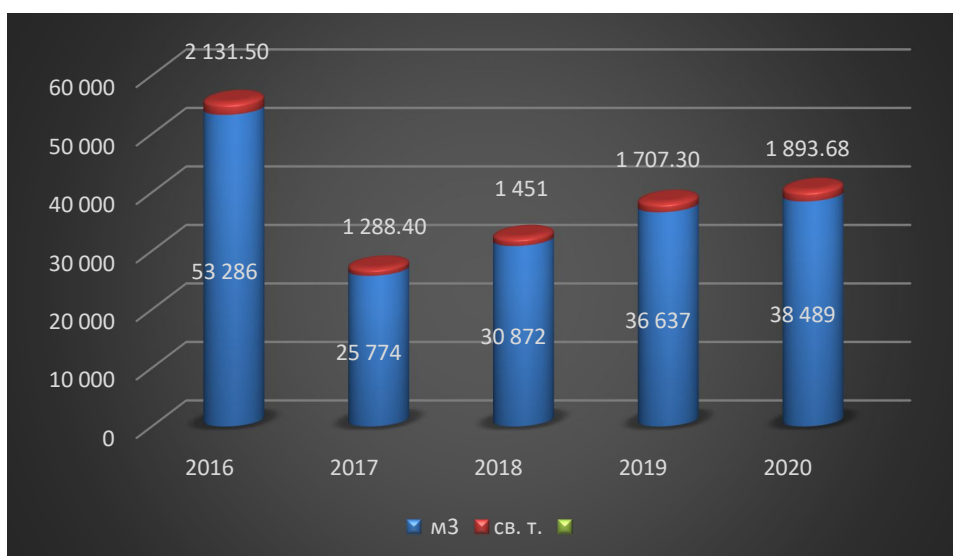
Следва да се има предвид, че изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци влошава качеството на изхвърлените в тези контейнери рециклируеми отпадъци. Това означава, че ако не се предприемат мерки, от смесените битови отпадъци на общината ще се отделят по-малко рециклируеми отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло при предварителното им третиране преди депониране на сепариращата инсталация на регионалното депо – Ямбол.

Анализ на отпадъците от утайки от ПСОВ

На територията на община Сливен има една функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води на град Сливен. Количествата на утайките от дейността на ПСОВ Сливен за периода 2016 г.– 2020 г. са посочени в следващата таблица.

утайки	2016	2017	2018	2019	2020
м3	53 286	25 774	30 872	36 637	38 489
св. т.	2 131.50	1 288.40	1 451.00	1 707.30	1 893.68

Източник: „ВиК-Сливен“ ООД

Към настоящия момент обезводнените утайки от ПСОВ се обезвреждат чрез депониране. След реконструкцията на ПСОВ и изграждане на метан-танковете количеството на утайки на изхода на станцията намалява.

През 2020 г. „Водоснабдяване и канализация — Сливен“ ООД е обявило обществена поръчка за Изпълнение на инженеринг — проектиране, строителство и авторски надзор, на обект „Реконструкция на ПСОВ — Сливен на агломерация Сливен и ПСОВ — Нова Загора на агломерация Н. Загора“ съгласно условията на ФИДИК — Жълта книга с 2 ОП.

Започва се реконструкция на утайково стопанство на ПСОВ Сливен, която следва да приключи през 2022 г. Предвижда се: Изграждане на сграда за обработка на утайки. Доставка и монтаж на 2 бр. (1+1) механични съгъстители за ИАУ, 3 бр. (2+1) центрофуги за обезводняване на анаеробно стабилизирана утайка, 2 бр. инсталации за приготвяне и дозиране на полиелектролит, помпи и шнекове за транспорт на утайки Реконструкция на Утайкоуплътнител, доставка и монтаж на утайкочистач D=20м. Изграждане на силос за стабилизирана утайка. Доставка и монтаж на ко-генератор - 160 kW Ел.табла, кабелни трасета, КИП и А, връзка със SCADA на ПСОВ. Площадкови комуникации – частично към новите съоръжения. Площадкови пътища - частично към новите съоръжения Реконструкция на довеждащ път до ПСОВ - Сливен с дължина 800 м и ширина 6 м. Нова ограда на ПСОВ Сливен с дължина 1360 м. Изсушаване на обезводнената утайка от ПСОВ Сливен. Изграждане на Парникова конструкция за соларна изсушителна инсталация. Реконструкция на изсушителни полета с цел използването им за временно депо за изсушена утайка. Доставка и монтаж на соларен изсушител за 10 000 т/г. с 25 % СВ (шламообръщачи, вентилатори, климатични сензори, електроразпределителна и командна инсталация). Доставка на Челен товарач (за зареждане на соларния изсушител и изнасяне на изсушената утайка) .

С извършване на реконструкцията ще се промени характеристиката на утайките, с цел

- да се намали обема им
- да се улесни по-нататъшното им третиране
- да се повиши оползотворяемостта им

Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Алтернатива за оползотворяването на утайките е използването им за рекултивация на нарушени терени. Оползотворяването на утайките в земеделието е перспективна алтернатива, но за нейното прилагане е нужна целенасочена дългосрочна дейност за информиране на потенциални земеделски ползватели, подготовка, планиране и осъществяване. Утайките получени от ГПСОВ Сливен имат добри характеристики за съвместно депониране с твърди битови отпадъци, но тази алтернатива не е водеща и не съответства на йерархията на управление на отпадъците.

С въведените отчисления за депониране по ЗУО се увеличават значително текущите разходи за депониране и депонирането трябва да бъде използвано само

частично до преминаване на процедурите и проучванията за оползотворяване на утайките най-вече за рекултивация на нарушени терени в района на община Сливен.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния ВиК оператор Сливен. Съвместно с общината оператора трябва да се намери решения за оползотворяване на утайките, като утайки се депонират по изключение.

Основни изводи и препоръки

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Сливен от 2016 г. до 2020 г. се увеличават. Населението на общината намалява за периода 2016-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава.
- За периода 2016 г.-2020 г. нормата на натрупване за община Сливен бележи ръст, но въпреки това остава с по-благоприятна стойност от средната за страната.
- Анализите за периода 2016 г. - 2018 г. показват, че община Сливен изпълнява целите за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци, а не е изпълнила целите за рециклиране на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.
- Препоръчително е община Сливен да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.
- Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.
- Препоръчително е „В и К“ ООД Сливен заедно с община Сливен да анализират възможността и предприемат мерки в дългосрочен план да се оползотворяват утайките, а депонирането да се минимизира по изключение.

8.3. Прогнози за образуваните отпадъци

Прогнози за образуваните битови отпадъци

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Сливен за периода 2021-2028 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2021-2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

Демографска прогноза за периода 2021-2028 г.

Прогнозата за броя на населението на община Сливен е изготвена на базата на следните източници на информация:

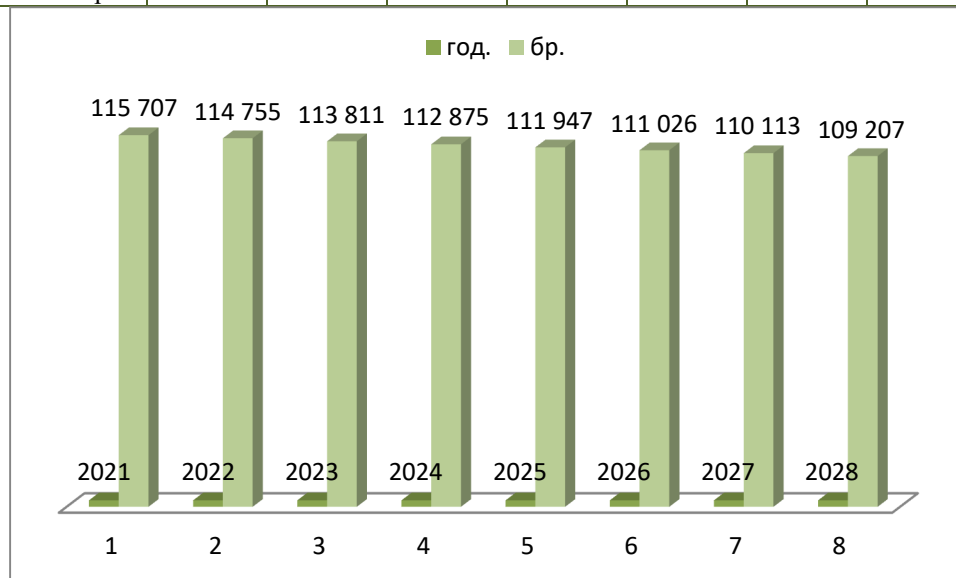
- Данни за броя на населението по общини за периода 2010-2020 г.
- Официална демографска прогноза на НСИ за периода до 2070 г. - I вариант (при хипотеза за конвергентност). Този вариант е определен от НСИ като най-реалистичен. Прогнозата на НСИ по този вариант включва както прогноза за населението общо за страната, така и за всяка една от 28-те области.

Демографската прогноза е изготвена по следния алгоритъм:

- Прогнозата е изготвена за периода 2021-2028 г.
- Въз основа на исторически данни за динамиката на населението на община Сливен в периода 2010-2020 г. е изчислен коефициент, посредством който се прогнозира броят на населението на общината въз основа на прогнозата на НСИ за населението на област Сливен.

Таблица 10. Демографска прогноза за община Сливен (бр. жители)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население – бр.	115 707	114 755	113 811	112 875	111 947	111 026	110 113	109 207

Норма на натрупване и прогнозна промяна

Нормата на натрупване представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител.

В рамките на анализа на количествата на битовите отпадъци в община Сливен бяха изчислени нормите на натрупване за периода 2016 – 2020 г. (виж табл.8)

През разглежданите години нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци се характеризира с ръст. За целите на прогнозата се прави допускането, че тя ще се стабилизира и ще расте с темп не по-висок от 1% годишно, в

резултат от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, които община Сливен следва да предприеме във връзка с изпълнението на програмата за управление на отпадъците. Прогнозната норма на натрупване е представена в следващата таблица.

Таблица 11. Прогнозна норма на натрупване за община Сливен за периода 2021-2028 г. (кг/ж./г.)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Норма на натрупване за битовите отпадъци, вкл. разделно събраните отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метали и зелените отпадъци от паркове и градини	493	493	493	493	493	493	494	496

Прогнозните количества на битовите отпадъци са изчислени на база демографската прогноза за община Сливен и прогнозната норма на натрупване и са представени в следващата таблица.

Таблица 12. Прогнозни количества на образуваните битови отпадъци за община Сливен за периода 2021-2028 г. (тона)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Генерирани битови отпадъци, вкл. смесените битови отпадъци, разделно събрани отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло и метали и зелените отпадъци от паркове и градини	57 088	56 618	56 152	55 691	55 233	54 778	54 437	54 151

Очакваното намаление на количествата на смесените битови отпадъци за община Сливен се дължи основно на:

- негативната демографска прогноза;
- нарастващите количества отпадъци, които ще се събират чрез системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло, както и разделното събиране на други битови отпадъци, събирани до момента чрез смесените битови отпадъци.

Прогнозата за морфологичния състав на смесените битови отпадъци в община Сливен е направена на базата на:

- общото прогнозно количество на битовите отпадъци и
- осреднения морфологичен състав на смесените битови за община Сливен

Направената прогноза е представена в следващата таблица.

Таблица 13. Прогноза за образуваните смесени битови отпадъци по морфологичен състав (тона)

Вид отпадъци	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Хранителни	3 505	3 476	3 448	3 419	3 391	3 363	3 342	3 325
Хартия	1 947	1 931	1 915	1 899	1 883	1 868	1 856	1 847
Картон	1 952	1 936	1 920	1 905	1 889	1 873	1 862	1 852
Пластмаса	6 217	6 166	6 115	6 065	6 015	5 965	5 928	5 897
Текстил	908	900	893	885	878	871	866	861
Гума	0	0	0	0	0	0	0	0
Кожа	514	510	505	501	497	493	490	487
Градински	6 628	6 573	6 519	6 466	6 413	6 360	6 320	6 287
Дървесни	143	142	140	139	138	137	136	135
Стъкло	1 547	1 534	1 522	1 509	1 497	1 484	1 475	1 467
Метали	3 534	3 505	3 476	3 447	3 419	3 391	3 370	3 352
Инертни>4 см	1 307	1 297	1 286	1 275	1 265	1 254	1 247	1 240
Опасни	320	317	314	312	309	307	305	303
Други	2 095	2 078	2 061	2 044	2 027	2 010	1 998	1 987
Ситна Фракция<4см	26 472	26 254	26 038	25 824	25 611	25 401	25 242	25 110

При изготвянето на прогнозата за морфологичния състав е отчетено очакваното намаление на количествата отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло и метали, които се изхвърлят в контейнерите за смесени отпадъци в резултат на предприети мерки от страна на община Сливен и организацията за оползотворяване на отпадъци насочени към популяризиране и стимулиране на разделното събиране на този вид отпадъци.

- Цели за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО

Таблица 14. Прогноза за постигане на целите за рециклиране на битови отпадъци

	Мерна единица	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Прогнозирани образувани битови отпадъци	тона	57 088	56 618	56 152	55 691	55 233	54 778	54 437	54 151
Цели за рециклиране, съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО	%	51%	52%	53%	54%	55%	56%	57%	58%
Прогнозирани количества, битови отпадъци за изпълнение на целите за рециклиране съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО	тона	29 115	29 441	29 761	30 073	30 378	30 676	31 029	31 407

Прогнозните количества на битови отпадъци включват:

- Разделно събраните отпадъци от търговски обекти, предадени на организациите за оползотворяване на отпадъци;
- Отделените количества за рециклиране отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метали от състава на смесените битови отпадъци чрез инсталация за сепариране на регионалното депо - Ямбол;
- Разделно събраните отпадъци чрез цветните контейнери;

- Предадените отпадъци на пунктове за вторични суровини от домакинства и фирми и организации;
 - Разделно събраните и предадени безвъзмездно отпадъци на общинска площадка от граждани и фирми.
- Изготвените прогнози показват, че община Сливен следва да изпълни заложените цели за рециклиране на битовите отпадъци, като предприеме действия за увеличаване делът на разделно събраните отпадъци от общия поток смесени битови отпадъци.
- Цели за намаляване на количествата битовите отпадъци на депата съгласно чл.31, ал.1, т.6 от ЗУО

Таблица 15. Прогноза за постигане на целите за намаляване на количествата битови отпадъци на депата

	Мерна единица	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Прогнозирани битови отпадъци	тона	57 088	56 618	56 152	55 691	55 233	54 778	54 437	54 151
Цели за намаляване количествата битови отпадъци , съгласно чл.31, ал.1, т.6 от ЗУО	%	65	60	55	55	50	45	45	40
Прогнозно количество на битовите отпадъци, които следва да се депонират	тона	37 107	33 971	30 884	30 630	27 616	27 389	24 496	24 368

- Изготвената прогноза показва, че община Сливен следва да постигне заложените цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата като предприеме действия:
- предотвратяване образуването на зелени отпадъци от общински озеленени площи, чрез мулчиране на място;
 - изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци;
 - проучване възможността за третиране на биоразградимите отпадъци в инсталации в региона;
 - събиране на строителните отпадъци от домашни ремонти и предаването им за третирането на специализирани площадки за такива.

Прогнози за образуваните строителни отпадъци

В Националния стратегически план за управление на строителни отпадъци 2011-2020 г., одобрен от Министерския съвет са определени петте области (София, Варна, Бургас, Благоевград и Пловдив), в които се очаква количествата отпадъци от строителство и разрушаване на сгради да са най-големи. Основната причина за това е, че според данни на НСИ в тези области се извършва най-мощно строителство на жилищни, административни и други сгради. Също така тези области са индустриални центрове, което допринася за генериране на строителни отпадъци от индустрията. Друг

важен фактор е, че тези пет области са с развита пътна инфраструктура, което налага извършването на мащабни строително-ремонтни дейности, което води до образуване на строителни отпадъци. Община Сливен не е част от тези области. По експертна оценка количествата на образуваните строителни отпадъци не се очаква да се променят значително, тъй като общинският план за развитие на общината не предвижда по-голямо развитие на строителния бранш от сегашното му състояние.

Прогнози за утайките от ПСОВ

Не се очаква увеличаване на количества утайки от ПСОВ до 2028 г., тъй като прогнозите за населението за община Сливен не показват ръст, от което зависи и количеството на утайките.

8.4. Инфраструктура за управление на отпадъци

Ключова предпоставка за нивото на рециклиране и оползотворяване на отпадъците и опазване на околната среда и човешкото здраве е подходящата като тип и капацитет инфраструктура. В тази връзка в настоящия раздел е направен обстоен анализ на наличната инфраструктура в община Сливен за потоците отпадъци, чието управление е от компетенциите на общината.

Информационни източници за анализа са програмни документи на национално ниво, информация, публикувана от МОСВ, ИАОС, РИОСВ - Стара Загора, както и информация, налична в община Сливен.

Анализът на инфраструктурата търси отговор на следните основни въпроси:

- Какви са настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци;
- Осигурената, изградена и в процес на изграждане инфраструктура, която обслужва или би могла да обслужва община Сливен на нейна територия и в РСУО - Ямбол, достатъчна ли е за третиране на отпадъците в съответствие с нормативните изисквания и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в общината.

В края на анализа са направени основни изводи и препоръки, с цел идентифициране на необходимите мерки по отношение на инфраструктурата за отпадъците.

Анализът е направен и в контекста на нивото на развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъците като цяло в българските общини.

Конкретните данни очертават следните тенденции:

- Проучванията и изводите в НПУО 2020-2028 г. показват, че е изградена и продължава да се изгражда мащабна инфраструктура за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци и на други потоци отпадъци, и РСУО и общините са осигурени с модерна техническа инфраструктура, финансирана основно от ОПОС, националния бюджет, бюджета на общините и ПУДООС.

- Към 2020 г. са изградени и функционират всички депа за управление на отпадъците на регионален принцип (51 броя), с изключение на два региона, в които депата са в процес на изпълнение и които са намерили временно решение за третиране на отпадъците в съответствие с изискванията. Един регион е намерил решение за третиране на отпадъците в частна инсталация.
- Към 2018 г. 41 общини изпълняват заложените цели по чл. 31, ал. 1 от ЗУО.
- Голяма част от общините са добре обезпечени със съдове за смесени битови отпадъци. Съдовете за разделно събиране на отпадъци почти изцяло са собственост на организациите по оползотворяване и към момента липсва достатъчна за анализ информация за техния брой и обем.
- Все още е голям дялът на депонираните отпадъци, което обуславя необходимост от изграждане на допълнителни клетки на депата.
- От страна на общините не се предприемат навреме действия за осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на отпадъците.
- С цел спазване изискванията на чл. 21, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, кметовете на общините от регионалните сдружения трябва своевременно да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията.
- В много малко общини са въведени в експлоатация инсталации за рециклиране на битови биоотпадъци и за производство на компост или за преработване и оползотворяване на биоразградими битови отпадъци чрез механично биологично третиране.
- Повечето общини са осигурили площадки за населените места над 10 000 жители за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци чрез сключване на договори с фирми, притежаващи разрешителни по ЗУО. На практика обаче, няма модерни, добре функциониращи площадки за приемане на широк спектър от разделно събраните отпадъци, в т.ч. ЕГО, опасни отпадъци от бита и др
- Утайките от преобладаващия брой ПСОВ в страната се депонират.
- В ограничен брой общини и РСУО има инсталирани съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, на много места отпадъците се депонират. В някои общини използват строителните отпадъци за запълване на негативни форми на стари кариери и минни обекти с цел техническата им рекултивация.
- 99.8% от населението на страната е обхванато от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, като покритието със съдове за събиране на смесени битови отпадъци и техника за извозването им е достатъчно, но се констатира напреднала амортизация на тази техника.

Инфраструктура за битовите отпадъци

В анализа се проучва състоянието, предприетите мерки за осигуряването, проблемите и напредъка по решаването им относно съоръженията за обезвреждане, предварително третиране, приемане и временно съхраняване, сортиране с цел предаване за последващо рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци, техника и съдове за събирането и извозването им.

➤ Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Посочени са данни както за инфраструктурата за смесените, така и за разделно събраните битови отпадъци.

Смесени битови отпадъци

В последните години общината постигна 100% обхванато население от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Поради недостатъчния брой съдове и честотата на извозване на смесените битови отпадъци в миналото край населените места са се образували нерегламентирани сметища, които общината е почистила.

За да не се създават условия за възникване на нови нерегламентирани сметища, в сключения през 2020 г. нов договор за срок от 5 години с избрания изпълнител ДЗЗД „Грийн Партнърс БКС“ по реда на ЗОП е увеличена честотата на извозване на смесените битови отпадъци. Автомобилите, които се използват за извозване на смесените битови отпадъци, са собственост на избрания изпълнител на услугата и имат следните технически характеристики:

Таблица 2. Транспортни средства за извозване на смесените битови отпадъци

Вид на транспортното средство	Брой	Обем надстройка (куб.м)
1. Сметосъбиращ автомобил с преса Мерцедес евро 5	11	16
2. Сметосъбиращ автомобил с преса Мерцедес	1	6
3. Самосвал с хидрокран Мерцедес	2	10
4. Контейнеровоз лифт	1	10

Наличните съдове за събиране на смесени битови отпадъци на територията на община Сливен, както и честотата на събиране, са достатъчни за осигуряване качество на услугата. Контейнерите са собственост на ДЗЗД „Грийн Партнърс БКС“.

Таблица 3. Съдове за събиране на смесените битови отпадъци

Вид на контейнерите	Обем (литра)	Брой	Честота на събиране, месец
Контейнери метални тип „БОБЪР“ и „Ракла“, метал и HDPE, в т.ч.:	1100	4260	
гр. Сливен		2040	30
малки населени места		2220	3-4
Кофа метал, в т.ч.:	110	1762	
гр. Сливен		1632	4
малки населени места		130	3

Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Контейнерите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са собственост на Организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екобулпак“ АД България.

Таблица 4. Налични съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Сливен

Вид на контейнерите	Материал	Обем (литра)	Брой	Честота на обслужване (годишно)
Контейнер Иглу - жълт	HDPE	1100	150	24
Контейнер Иглу - зелен	HDPE	1400	150	4

Общият обем на разположените контейнери отговаря на изискванията на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки по отношение капацитета на контейнерите спрямо обслужвания брой население на град Сливен, като местата за разполагане се съгласуват с общината и при необходимост тези места се променят, също съгласувано с общината, и се разполагат в близост до контейнерите за смесени битови отпадъци, каквито са изискванията на цитираната наредба. На контейнерите се поставя информация за това какви отпадъци могат и какви не могат да се изхвърлят в контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Специализираните сметоизвозващи камиони са също собственост на „Екобулпак“ АД България.

Таблица 5. Налични транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Сливен

Вид на транспортното средство	Брой	Обем надстройка (куб.м)
1. Товарен автомобил с кран – IVEKO за Иглу	2	

Транспортната техника е достатъчна за транспортиране на разделно събраните отпадъци от опаковки при договорената честота на извозване на събраните в контейнерите отпадъци от опаковки.

За разделно събрани битови биоотпадъци

Както почти всички общини в страната, община Сливен не е организираща разделно събиране на битови биоотпадъци и не разполага със съдове за разделно събиране и техника за извозване на биоотпадъците, в т.ч. за зелените отпадъци.

Съдове за фамилно компостиране

Общината не е предоставяла на домакинства съдове за фамилно компостиране.

➤ **Съоръжения за обезвреждане (депониране) на отпадъците**

Община Сливен е сред общините в България, които към момента на настоящия анализ изхвърлят отпадъците си на регионално депо Ямбол.

С решение № 217 от 05.06.2008 г. Общински съвет Сливен даде съгласие за участие на Община Сливен в регионално сдружение „Регионален център за управление на отпадъците Ямбол“, на общините Ямбол, Сливен, Нова Загора, Стралджа и Тунджа, създадено с цел управление на отпадъците.

Проблемът с липсата на депо за битовите отпадъци, отговарящо на съвременните стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве, е идентифициран като един от най-сериозните екологични проблеми във всички програмни документи на община Сливен. За решаване на проблема общината в партньорство със съседните общини от регионалното сдружение, подготвиха проект и получиха одобрение за безвъзмездно финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, както на инвестиционния проект, така и преди това – на проекта за техническа помощ за подготовка на необходимите документи за инвестиционния проект. Водещ партньор при подготовката и изпълнението на проекта е община Ямбол. Основната цел на проекта е изграждане на ново депо, с което да се осигури прилагане на съвременните изисквания за опазване на околната среда при депонирането на отпадъците от петте общини. Теренът на регионалното депо се намира непосредствено до рекултивираното депо на община Ямбол в местността „Гол баир“, землището на с. Хаджидимитрово, община Тунджа и е с площ 89,7 дка. Регионалното депо се намира на разстояние около 22 км от град Сливен. В началото на 2016 г. е пусната в експлоатация клетка №1 от депото с капацитет 538 366 куб.м. или 663 190 тона която обслужва петте общини от РСУО-Ямбол, в т.ч. и община Сливен.

Предвижданият експлоатационен период на клетка №1 на депото е около 9 години, т.е. до 2025 г. На територията на регионалното депо е налична достатъчно площ за изграждане в бъдеще и на клетка №2.

Изградена е мониторинговата система за наблюдение на параметрите на околната среда в района на депото съгласно нормативните изисквания. Доставени са оборудване и техника за експлоатацията на депото, вкл. компактор, булдозер, автомивка, каломаслоуловител и друга техника. Експлоатацията на депото се осъществява в съответствие с условията на издаденото Комплексно разрешително № 225-Н0-И0-А0/2008 г. изменено с решение № 225-Н1-И0-А0/2021 г. по реда на ЗООС.

Цялото количество постъпващи на регионалното депо битови отпадъци от всички общини от РСУО Ямбол преди да бъдат депонирани преминават през предварително третиране (сепариране) експлоатирано от „Сорт Комерс“ ЕООД гр.Ямбол, с което община Сливен изпълнява изискванията на европейската и националната нормативна уредба отпадъците преди депонирането им да бъдат предварително третирани.

➤ **Инсталации за биоразградими, в т.ч. за битови биоотпадъци**

На територията на община Сливен, както и на територията на другите общини от РСУО Ямбол няма изградена инсталация за компостиране на зелени биоотпадъци или за третиране на биоразградими отпадъци в други инсталации.

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците определя задълженията на кметовете на общини да организират разделно събиране и преработване на цялото количество зелени биоотпадъци от обществените паркове, градини, гробищни паркове, улични дървета и други подобни.

Община Сливен и Община Ямбол са предприели действия за изграждане на компостиращи инсталации за зелени биоотпадъци на свои територии.

Община Сливен има одобрен работен проект за изграждане на компостираща инсталация за зелени отпадъци, която може се финансира от натрупаните отчисления по чл.64 от ЗУО.

В индикативния списък Приложение 8 в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., са предвидени за изграждане инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци по региони в т.ч. за регион Ямбол.

Общината следва да предприеме действия съвместно с другите общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

➤ **Инсталации и съоръжения за рециклируеми отпадъци**

На територията на община Сливен няма функционираща инсталация за предварително третиране чрез сепариране на битовите отпадъци преди депонирането им с оглед отделяне на отпадъци, които подлежат на рециклиране и друго оползотворяване. Разделно събраните отпадъци от опаковки в град Сливен чрез системата на цветните контейнери се извозват за допълнително сортиране до сепариращата инсталация на Организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екобулпак“ АД България, разположена на територията на община Тунджа до регионалното депо.. Капацитетът на инсталацията е средногодишно 84 000 тона и покрива нуждите на всички общини

В същата инсталация по договор с „Сорт Комерс“ ЕООД гр. Ямбол постъпват смесените битови отпадъци от община Сливен и другите общини от сдружението с което се изпълняват изискванията на европейската и националната нормативна уредба отпадъците преди депонирането им да бъдат предварително третирани.

Основните цели на предварителното третиране на битовите отпадъци чрез сепариране и сортиране, които си поставят община Сливен и другите общини от РСУО – Ямбол, са:

- Постигане на по-високо ниво на управление на отпадъците в съответствие с йерархията на отпадъците.
- Подпомагане за изпълнение на целите на РСУО - Ямбол по чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО, свързани с подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, в сроковете, посочени в §15 от преходните и заключителни разпоредби на закона.

- Спестяване на общините на финансови средства за заплащане на отчисления (екотакси за депониране) по чл.64 от ЗУО.
- Удължаване на експлоатационния период на депото и спестяване на финансови средства на общините за ново депо, като се имат предвид предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., че след 2020 г. на общините няма да се предоставят средства за изграждане на депа за отпадъци от централни финансови източници в духа на европейските и националните политики за ефективно използване на ресурсите и платформата за „нулеви отпадъци“.
- Намаляване на количествата отпадъци, оставащи за обезвреждане, съответно намаляване на експлоатационните разходи за регионалното депо.

➤ **Площадки за предаване, пакетиране и временно съхранение на разделно събрани отпадъци**

Община Сливен е предприела мерки за осигуряване на общинска площадка по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО за предаване от граждани и фирми и временно съхранение на рециклируеми отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, черни и цветни метали, НУБА, ИУЕЕО. Към момента общината изпълнява ангажиментите си чрез сключен договор с „ДС-Комерс“ ЕООД гр. Сливен на площадка, разположена на територията на град Сливен.

На територията на общината има и други пунктове за изкупуване на вторични суровини - отпадъци от хартия, пластмаса, метал и стъкло. Общината, обаче не получава информация за количествата предадени отпадъци в тези пунктове.

➤ **Инфраструктура за разделно събиране на опасни битови отпадъци**

Община Сливен е сред малкото общини в страната, които прилагат добри практики за опасните битови отпадъци. Община Сливен има сключен договор с „БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ“ АД за организиране на разделно събиране на опасните битови отпадъци чрез мобилен пункт (специализиран автомобил). Организирант се пролетна и есенна кампании на определено от Община Сливен място на което е разположен специализирания мобилен пункт и където жители на гр.Сливен предават събраните опасни отпадъци от бита.

➤ **Площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер**

Препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер с общ обем 704 м³ се съхраняват в 88 бр. стоманенобетонни кубове тип “Б-Б” куб, на площадката на бившето селскостопанско летище до с.Злати Войвода, Сливенска община.

На територията на общината няма изоставени стари складове с препарати за растителна защита.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

На територията на община Сливен няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси. В миналото същите се насочвали към вече закритото и рекултивирано депо за неопасни отпадъци с.Сотиря.

С влизане в експлоатация на регионално депо Ямбол през 2016 г. разрешените за депониране количества строителни отпадъци са ограничени, поради липса на отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

На територията на община Сливен има една частна площадка за третиране на строителни отпадъци. Експлоатира се от "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД с Решение за дейност с отпадъци - Регистрационен документ издаден от РИОСВ – Стара Загора. Община Сливен има споразумение с дружеството за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от битови ремонти.

Транспортирането се извършва по заявка със специализирани превозни средства и контейнери с различен обем. Приемат се с 50% отстъпка от цената за оползотворяване и обезвреждане транспортирани от притежателят им строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в количество до 1 тон в рамките на 1 една календарна година еднократно, при представяне на квитанция за платена такса битови отпадъци за съответната календарна година в дирекция "Местни данъци и такси", Община Сливен.

Площадката е с местонахождение: гр. Сливен, община Сливен, област Сливен, ПИ с идентификатор 67338.60.4 в м."Дебелата кория", землището на гр.Сливен. (след разклона от Бургаско шосе към кв. Дебелата кория)

Тъй като отчисленията за депониране на строителни отпадъци нарастват прогресивно в годините, за гражданите и бизнеса на община Сливен, както и за самата община като възложител на строителни дейности, е по-изгодно поне част от строителните отпадъци и от разрушаване на сгради да се предават на инсталация за рециклиране на такива отпадъци, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед възможността за повторната им употреба.

Прилагането на такъв подход ще спести разходи на общината за извозване и депониране на строителни отпадъци на регионалното депо.

През 2020 г. Община Сливен определя терен за реализиране на инвестиционно предложение: „Изграждане на площадка за третиране на строителни отпадъци“ в имот с площ до 30 дка от общо 72.712 дка № 67338.78.1 по кадастралната карта на гр. Сливен, м. „Къра“. На нея ще се приемат за рециклиране строителни отпадъци от широк спектър, като материали от бетонови конструкции, тухлени, керамика и др. с неопасен характер, както от разрушаване на сгради, така и от битови ремонти. На площадката ще се приемат и земни маси, които впоследствие могат да се използват за обратни насипи, рекултивационни дейности и други подходящи начини на

оползотворяване.. Предвижда се използване на мобилни съоръжения за третиране (натрошаване и пресяване), заложен капацитет на третираните строителни отпадъци до 24 000 т./г., а експлоатацията на площадката да се извършва от оператор по реда на ЗУО.

След влизане в действие на площадката ще бъде възможно да се приемат строителни отпадъци и от селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на някои от годните материали, включително предоставянето им на социално слаби домакинства.

За площадката има изработен ПУП и влязло в сила Решение на РИОСВ Стара Загора за инвестиционното предложение.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

ГПСОВ Сливен е въведена в експлоатация през 1984 г. По предприсъединителната програма ИСПА, финансирана от европейските фондове, на ГПСОВ Сливен беше направена основна реконструкция и модернизация със следните основни обекти:

- Ново механично стъпало, включващо нова сграда решетки, нови пясъко-масло задържатели и реконструкция на съществуващи първични радиални утайтели;
- Изграждане на ново биологично стъпало (с отстраняване на азот и фосфор) и нови вторични радиални утайтели;
- Изграждане на нови метан-танкове и цех за утилизация на биогаз с ко-генерация, газхолдер и факел за изгаряне на излишния газ;
- Обслужващи сгради и съоръжения – административна сграда, въздуходувна сграда към биобасейни, обслужваща сграда към метан-танкове, нова трансформаторна подстанция;
- Въведена е система за автоматизиран контрол и наблюдение на всички процеси от работата на ПСОВ Сливен - SCADA.

В резултат на проекта са изпълнени европейските директиви за заустване на градски отпадъчни води от агломерации в приемник “чувствителна зона”, с отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор, а последващото третиране на утайката в метан-танкове позволява отделяне и оползотворяване на образувания биогаз. В резултат на изграждане на метан-танковете количеството на утайките е значително намалено.

През 2020 г. „Водоснабдяване и канализация — Сливен“ ООД е обявило обществена поръчка за Изпълнение на инженеринг — проектиране, строителство и авторски надзор, на обект „Реконструкция на ПСОВ — Сливен на агломерация Сливен и ПСОВ — Нова Загора на агломерация Н. Загора“ съгласно условията на ФИДИК — Жълта книга с 2 ОП.

Предвижда се до 2022 г. да се извърши реконструкция на утайково стопанство на ПСОВ Сливен. Изграждане на сграда за обработка на утайки. Доставка и монтаж на 2 бр. (1+1) механични сгъстители за ИАУ, 3 бр. (2+1) центрофуги за обезводняване на анаеробно стабилизирана утайка, 2 бр. инсталации за приготвяне и дозиране на полиелектролит, помпи и шнекове за транспорт на утайки Реконструкция на Утайкоуплътнител, доставка и монтаж на утайкоочистач D=20м. Изграждане на силос за стабилизирана утайка. Доставка и монтаж на ко-генератор - 160 kW Ел.табла, кабелни трасета, КИП и А, връзка със SCADA на ПСОВ. Площадкови комуникации – частично към новите съоръжения. Площадкови пътища - частично

към новите съоръжения Реконструкция на довеждащ път до ПСОВ - Сливен с дължина 800 м и ширина 6 м. Нова ограда на ПСОВ Сливен с дължина 1360 м. Изсушаване на обезводнената утайка от ПСОВ Сливен. Изграждане на Парникова конструкция за соларна изсушителна инсталация. Реконструкция на изсушителни полета с цел използването им за временно депо за изсушена утайка. Доставка и монтаж на соларен изсушител за 10 000 т/г. с 25 % СВ (шламообръщачи, вентилатори, климатични сензори, електроразпределителна и командна инсталация). Доставка на Челен товарач (за зареждане на соларния изсушител и изнасяне на изсушената утайка) .

С извършване на реконструкцията ще се промени характеристиката на утайките, с цел

- да се намали обема им
- да се улесни по-нататъшното им третиране
- да се повиши оползотворяемостта им

Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния ВиК оператор Сливен. Съвместно с общината оператора трябва да се намери решения за оползотворяване на утайките, като утайки се депонират по изключение.

Основни изводи и препоръки

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Сливен осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез възлагане на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци по реда на ЗОП. Доскоро съдовете и техниката не бяха достатъчни, поради което общината предприе мерки съвместно с изпълнителя на услугите за сметосъбиране и сметоизвозване за осигуряване на необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.
- Общината е осигурила контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване „Екобулпак България“ АД, която осигуряват за своя сметка необходимата инфраструктура.
- Както в почти всички общини в страната, общината не е осигурила съдове за разделно събиране на други битови биоотпадъци (градински, хранителни и други). Препоръчително е осигуряване на съдове и въвеждането на система за разделно събиране на биоотпадъци с оглед намаляване на количеството извозвани и депонирани на регионалното депо от тези потоци отпадъци след осигуряване на съответната инсталация.
- С въвеждането в експлоатация на клетка №1 на регионалното депо Ямбол в началото на 2016 г., което отговаря на най-високите европейски стандарти и обслужва община Сливен и другите четири общини от РСУО, се осигурява

капацитет за обезвреждане на смесените битови отпадъци за депониране най-малко до 2025 г., а заедно с останалия терен на депото - и за изграждане впоследствие на клетка №2. Община Сливен съвместно с другите общини от Регионалното сдружение следва да предприеме действия по възлагане на проектиране и изпълнение на клетка №2 преди изчерпване капацитета на клетка №1.

- Община Сливен заедно с другите общини от РСУО Ямбол на регионален принцип е осигурила до 2026 г. сепарираща инсталация за предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането им. Инсталацията е разположена на регионално депо Ямбол и в нея се сепарират полезните компоненти от потока на смесените битови отпадъци, а така също чрез допълнително сортиране се сортират за предаване за рециклиране и оползотворяване разделно събраните чрез системата на цветните контейнери отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.
- Общината е осигурила мобилен пункт за събиране на опасни отпадъци от бита и провежда два пъти годишно кампании сред населението за събиране на опасни отпадъци от бита.
- Общината е осигурила площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер, които се съхраняват в “Б-Б” кубове. Общината следва да предприеме действия за кандидатстване по ОПОС и ПУДООС при наличие на проекти за унищожаване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер, които се съхраняват в “Б-Б” кубове.
- Площадка за разделно събрани отпадъци от бита е осигурена от общината на територията на град Сливен чрез сключване на договор с фирма, притежаваща разрешителни по ЗУО.
- На територията на община Сливен има и други пунктове за изкупуване на битови рециклируеми отпадъци, но в общината не постъпва информация за количествата предадени за рециклиране отпадъци и тези пунктове не се регистрират в общината, съгласно изискванията на ЗУО.
- Община Сливен има разработен и одобрен работен проект за изграждане на компостираща инсталация за зелени отпадъци.
- Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.
- Община Сливен има сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.
- Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.
- Утайките от ПСОВ Сливен се третират в модерно утайково стопанство, включващо и метан-танкове. Към настоящия момент обезводнените утайки се обезвреждат чрез депониране на изсушителни полета в района на ПСОВ, събират

се и се депонират в района на станцията. Основен проблем е липсата на място за депониране и липса на практически решение за оползотворяване на утайките.

ВиК оператора е започнал реконструкция на ПСОВ Сливен с която ще се намали обема им, ще се улесни по-нататъшното им третиране, ще се повиши оползотворяемостта им

Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Необходимо е ВиК операторът заедно с общината да намери решения за най-ефективното оползотворяване на утайките, като се преустанови тяхното депониране.

8.5. Анализ и информация за старите общински депа и сметища

Анализът е фокусиран върху въпроса за наличието на стари общински депа и сметища с преустановена експлоатация, които трябва да се рекултивират, напредъка в тази насока и необходимите мерки в бъдеще, за да се решат проблемите.

За целите на анализа е ползвана информация от документи, проекти, доклади и отчети на община Сливен, както и интернет страниците на МОСВ, РИОСВ и др. публични източници на информация.

Община Сливен със собствени финансови средства е извършила техническа и биологична рекултивация на I етап на рекултивацията на общинското депо до с. Сотиря, която обхваща площ от 38,9 дка от южната част на депото, чиято експлоатация е отдавна преустановена. Първи етап на рекултивацията приключи в края на октомври 2015 г. Общината, в сътрудничество с другите четири общини членки на РСУО Ямбол, изпълнява проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол – първа фаза” с безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г. Освен изграждането на нова клетка на регионалното депо, проектът предвиди финансиране и за закриване и рекултивация на старите депа на общините Сливен, Ямбол, Нова Загора и Стралджа. Вторият етап на рекултивацията на общинското депо на община Сливен се извърши с финансови средства по проекта по ОПОС и обхваща площ от 42 дка от северната част на депото, която се използва до въвеждането в експлоатация на новото регионално депо – Ямбол. Този етап от рекултивацията приключи в края на декември 2015 г.

В рамките на проекта за рекултивация се изгради и система за мониторинг на компонентите на околната среда, съгласно изискванията на ЗУО и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци за последващ 30-годишен мониторинг. Дейностите по последващия мониторинг на закритото депо общината ще възложи на външен изпълнител.

На територията на общината няма нерегламентирани сметища. С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Появяват се частични замърсявания от строителни отпадъци при строителни и ремонтни дейности в селата. Община Сливен има финансов ресурс за своевременното им почистване.

От прегледа на състоянието може да се направят следните **изводи и препоръки**.

- Община Сливен е извършила рекултивация на общинското депо за неопасни отпадъци в края на 2015 г.
- Общината е възложила мониторинг на околната среда на закритото депо за неопасни отпадъци на външен специализиран изпълнител.
- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Сливен има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.

8.6. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Едно от най-съществените предизвикателства в европейското законодателство, въведено като задължение на общините е на всеки притежател на отпадъци да бъдат осигурени услуги за осигуряване на съдове за битови отпадъци, събиране и транспортиране на отпадъците до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане. Това налага планирането на мерки за обхващане на всички населени места на територията на общината в системи за събиране и транспортиране на битовите отпадъци до съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Системата за организирано сметосъбиране обхваща 100% от населените места на община Сливен, в т.ч. територията на град Сливен, съгласно регулационните граници на града, промишлените зони, сателитните квартали “Дебела кория” и “Речица”, курортни местности “Карандила”, „Даулите“, “Сливенски минерални бани”, селищни образувания и вилни зони и всички 44 малки населени места.

Община Сливен е възложила чрез договор с ДЗЗД „Грийн Партнърс – БКС“, гр. София дейностите за сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на местата за обществено ползване в община Сливен“.

Дружеството разполага със специализирани транспортни средства за събиране на смесените битови отпадъци с евростандарт 5.

Дейността по събиране и транспортиране на отпадъците се извършва по график предварително одобрен от кмета на общината. Ежегодно до 31 октомври кметът на общината определя със заповед границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ.

Честотата на обслужване на контейнерите, определена по видове съдове е представена в следващата таблица:

Таблица 6. Честота на обслужване на контейнерите (2021 г.)

Населени места	Вид съд (литри)	Кратност на обслужване (месец)
гр.Сливен		
Център	1100	30
квартали и ж.к.	1100	30
кв.Речица и Д. Кория	1100	8,68

квартали	110	4,34
Промислени зони	1100	4,34
Селищни образувания	1100	8,68
Селищни образув. Ичеренско шосе	1100	30
Курортни местности и места за отдих	1100	4,34
гр.Кермен и села над 1500 ж.	1100	4
Села под 1500 ж.	1100	3

Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци е достатъчна, за да отговори на специфичните условия на общината и изискванията на населението.

Във връзка с оптимизиране на дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и почистване на местата за обществено ползване в договора от 2020 г. между община Сливен и ДЗЗД „Грийн Партнърс – БКС“ гр. София за „Сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на местата за обществено ползване в община Сливен“ е увеличена честотата на извозване на смесените битови отпадъци за сметка на по-малък брой съдове. Увеличена е и честотата на почистване на местата за обществено ползване.

Смесените битови отпадъци на община Сливен се транспортират за предварително третиране на сепариращата инсталация на „ЕКОБУЛПАК България“ АД, а остатъка се обезврежда чрез депониране на Регионално депо Ямбол, намиращо се до с.Хаджи Димитрово, община Тунджа,

Разделно събиране и транспортиране на битови отпадъци

Йерархията за управление на отпадъците налага ограничаване на депонирането на отпадъци и въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци, с цел оползотворяване и насърчаване на рециклирането им. В тази връзка на територията на община Сливен е разработена стратегия за участие в системите за разделно събиране на отпадъци, за които се прилага принципът “отговорност на производителя” и за организиране на система за разделно събиране на различни потоци битови отпадъци.

➤ Разделно събиране и транспортиране на опасни отпадъци от домакинствата

Община Сливен има натрупан опит в разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата. Още през 2006 г. общината изпълни проект, финансиран от ПУДООС за доставка на мобилен и стационарни пунктове и съдове за разделно събиране на опасни отпадъци от бита, разполагане на съдове в магазинната мрежа, както и провеждане на информационна кампания сред населението. Основната цел на реализирания проект беше да изгради опит и познания по въпроса каква е най-подходящата система за събиране на опасни отпадъци от бита, както и проучване на обществената нагласа за отделяне на опасните отпадъци от общия поток битови отпадъци.

Понастоящем общината има сключен договор от 2020 г. с „БалБок Инженеринг“ АД за организиране на мобилни събирателни пунктове за приемане за последващо третиране на опасни отпадъци от домакинства. Провеждат се двудневни кампании през пролетния и есенния сезон в различни райони, като графикът се обявява предварително по местните радиостанции и на уеб-страницата на общината.

Предмет на договора са опасни отпадъци, класифицирани по Наредба № 2 от 23.06.2014 г. за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г.) с код и наименование както следва:

№	Описание на отпадъка	Класификация на отпадъка
1.	Замърсени опаковки	15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества
2.	Лекарства с изтекъл срок на годност	20 01 31* Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти
3.	Живачни термометри и живак	20 01 21* Флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак
4.	Почистващи препарати, дезинфектанти, белина и др., киселини, основи и реактиви	20 01 29* Перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества 20 01 19* Пестициди 20 01 14* Киселини 20 01 15* Основи 20 01 17* Фотографски химични вещества и препарати
5.	Бои, политури и лакове; праймери и разредители за боя; терпентин; лепила	20 01 27* Бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества 20 01 13* Разтворители

**Не са предмет на договора газове, взривни, радиоактивни и инфекциозни материали*

Количество разделно събрани опасни отпадъци от бита 2016 г. – 2020 г.

Разделно събиране и транспортиране на сгурия и пепел

Генерираните от домакинствата пепел и сгурия, които са отпадък от използването на дърва и въглища за отопление, не се събират разделно и се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци.

➤ **Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата**

Община Сливен изпълнява задълженията си съгласно чл. 19, ал.2, т.11. от ЗУО, като на е сключила договор с „ДС Комерс“ ЕООД за осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. „ДС Комерс“ ЕООД предоставя две площадки на територията на гр. Сливен и организира от свое име и за своя сметка изпълнението на договора в съответствие с разпоредбите на ЗУО и приложимите нормативни актове, като приема безвъзмездно на площадка разделно събрани отпадъци от домакинствата:

- отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ)
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- пластмаса
- хартия
- пластмасови опаковки
- хартиени опаковки
- стъкло
- едрогабаритни отпадъци

➤ **Разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци**

Община Сливен не е въвела система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци. На територията на общината услугите по събиране на този вид отпадъци са включени в общата схема за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Общината не е предоставяла и компостери за домашно компостиране.

➤ **Разделно събиране и транспротирание на отпадъци от опаковки**

През 2020 г. Община Сливен е сключила нов договор с „Екобулпак България“ АД за разделно събиране на опаковки и отпадъци от опаковки и рециклируеми материали. Разделното събиране се извършва чрез жълти и зелени контейнери тип Иглу, разположени на територията на общината. Контейнерите за разделно събиране и специализираните сметоизвозни камиони са собственост на „Екобулпак България“ АД.

Определени са местата и броят на разположените контейнери, както и честотата на обслужване на контейнерите, съгласно списък към сключения договор с „Екобулпак България“ АД. Транспортирането на разделно събраните отпадъци от съдовете се извършва по график:

- 24 пъти годишно за жълтите контейнери,
- 4 пъти годишно за зелените контейнери.

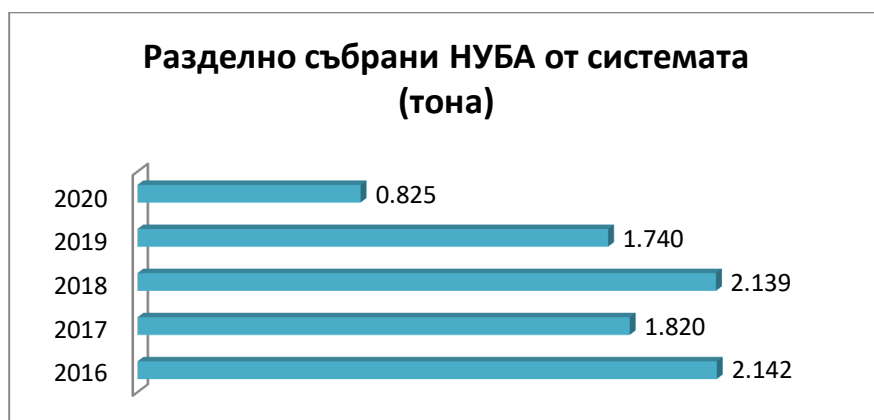
Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в община Сливен работи ефективно, като средно около 35% от разделно събраните отпадъци от опаковки са годни за рециклиране.

➤ Разделно събиране на излезли от употреба батерии и акумулатори (НУБА)

Община Сливен има сключен договор с „Екобатери“ АД за организирането, изграждането и прилагането на система за събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, образувани от домакинствата, административните учредения, училищата, търговските, туристическите и други обекти, разположени на територията на общината.

Списък с местата, на които са разположени съдовете за разделно събиране на НУБА на територията на община Сливен, е публикуван на сайта на „Екобатери“ АД. В допълнение, приемането и извозването на НУБА от община Сливен се осъществява минимум веднъж в годината с мобилни екипи и по заявка на телефони, посочени в сайта на организацията.

➤ **Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)**

Община Сливен има сключен договор с „Елтехресурс“ АД за организиране изграждането и прилагането на система за събиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) на образувани от домакинствата, административните учреждения, училищата, търговските, туристическите и други обекти, разположени на територията на общината.

Приемането и извозването на ИУЕЕО от община Сливен се осъществява с мобилни екипи на всяко 11-о число на месеца след заявка на телефони, посочени в сайта на „Елтехресурс“ АД.

➤ **Разделно събиране на отработени масла**

Община Сливен поддържа списък на пунктовете за смяна на отработени масла на територията на общината, който публикува на интернет страницата с цел информиране на населението.

➤ **Разделно събиране на ИУГ**

От шестте групи масово разпространени отпадъци община Сливен не е сключила договор единствено за разделно събиране на ИУГ поради липса на интерес от страна на организациите.

Предварително третиране на смесени битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл. 38 на *Наредба № 8/2004 г.*, с известни изключения, отпадъците, които се приемат на депа, трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

В съответствие с принципа “замърсителят плаща” отговорността за финансирането на предварителното третиране на отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането на предварителното третиране е на общинските администрации, тъй като лицата, които са образували битовите отпадъци заплащат за целта “такса битови отпадъци”, която постъпва в общинските бюджети.

В съответствие с дефиницията по § 1, т. 21 от *Наредба № 8/2004 г.*, за да бъде определена една операция с отпадъци като “предварително третиране”, тя трябва да отговаря на следните критерии:

1. да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортирането;
2. да променя характеристиките на отпадъците, с цел
 - да се намали обема им, или
 - да се намалят опасните им свойства,
 - да се улесни по-нататъшното им третиране или
 - да се повиши оползотворяемостта им.

Методите, които се използват за предварително третиране на отпадъците и степента, до която отпадъците трябва да бъдат предварително третирани, се определят с указания на министъра на околната среда и водите.

Община Сливен осъществява предварително третиране на отпадъци в инсталация за сепариране на отпадъци на „Екобулпак България“ АД разположена до регионално депо Ямбол.

Разделно събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата

В община Сливен принципът „замърсителят плаща“ се прилага напълно при предоставяне на услугите относно строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата.

Услугите по управление на строителните отпадъци са регламентирани в Наредбата за управление на отпадъците на община Сливен. Съгласно разпоредбите на Наредбата, разделното събиране на строителните отпадъци и транспортирането им е отговорност на генераторите на такива отпадъци и се извършва от притежателите на отпадъци, от изпълнителя на строителните и монтажните работи, или от друго лице въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО за отпадъци със съответния код съгласно Наредба № 3 от 1.04.2004 г. за класификация на отпадъците. Общината издава разрешение за насочване на строителни материали и земни маси след подадено заявление, както и разрешение за депониране на строителни отпадъци, след заплащане на определена такса за издаването му.

Община Сливен има сключено споразумение с "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

Строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата могат да бъдат предадени за транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на "НЕНОВСКИ-2015" ЕООД, който притежава Решение за дейност с отпадъци - Регистрационен документ издаден от РИОСВ – Стара Загора.

Транспортирането се извършва по заявка със специализирани превозни средства и контейнери с различен обем.

Приемат се с 50% отстъпка от цената за оползотворяване и обезвреждане транспортирани от притежателят им строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в количество до 1 тон в рамките на 1 една календарна година еднократно, при представяне на квитанция за платена такса битови отпадъци за съответната календарна година в дирекция "Местни данъци и такси", Община Сливен. Площадката е с местонахождение: гр. Сливен, община Сливен, област Сливен, ПИ с идентификатор 67338.60.4 в м."Дебелата кория", землището на гр.Сливен. (след разклона от Бургаско шосе към кв. Дебелата кория)

Основни изводи и препоръки

- Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на община Сливен.
- Въведени са схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци. Общината е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци. Община Сливен е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири от шестте групи масово разпространени отпадъци - Отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.
- Община Сливен осъществява с договор предварително третиране на смесени битови отпадъци в инсталация за сепариране .
- Общината обаче не е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.
- Община Сливен има сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

8.7. Финансиране на управлението на отпадъците

В съответствие с разпоредбите на ЗУО и ЗМДТ, управлението на отпадъците, включително тези в обхвата на правомощията на общините, се извършва при съблюдаване на принципа „Замърсителят плаща“.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;

- разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на първоначалния причинител или настоящия или предишния притежател на отпадъците.

Принципите „замърсителят плаща” и „разширена отговорност на производителя“ се реализират чрез административни разпоредби и икономически инструменти. Населението и бизнесът заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци чрез различни икономически инструменти, като напр. плащане при изхвърляне, което е пряко свързано с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци.

Финансирането на управлението на отпадъците в община Сливен се осъществява основно чрез такса битови отпадъци. Общината използва и възможностите за безвъзмездно финансиране за проекти на общината в сектор отпадъци.

Такса битови отпадъци в община Сливен е регулирана в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Сливен, приета с Решение № 792/27.02.2003 г. на Общинския съвет, с последващи изменения и допълнения (посл.доп. Реш. № 461/28.01.2021год..).

Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се определя в левове на база данъчната оценка на имотите на физическите лица и по-високата между данъчната оценка и отчетната стойност на имотите на предприятията.

Таблица 7. Размер на такса битови отпадъци (2021 г.)

	За жилищни имоти в земл. Сливен 1,05 %	За жилищни имоти в земл. ост . нас. места 1,05 %	За нежилищни имоти в земл. Сливен 2,0%	За нежилищни имоти в земл. ост . нас. места 3,10 %
осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци; събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата за обезвреждането им за сметосъбиране и сметоизвозване	0,42	0,72	0,80	1,24
проучване, проектиране, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битовите отпадъци или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по ЗУО	0,40	0,69	0,77	1,19
почистване на уличните платна,	0,23	0,39	0,43	0,67

площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване				
--	--	--	--	--

ЗМДТ изисква размерът на таксата да се определя според количеството на битовите отпадъци, а когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

Община Сливен определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Сливен предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване. За един контейнер тип „Бобър”, за една година и при кратност на сметоизвозване на битовите отпадъци един път седмично, таксата е 4 627 лв. За имоти в райони, посочени в заповедта, с кратност на събиране по-голяма от един път седмично, таксата се умножава по съответната кратност. Лицата, декларирали ползването на съдове за количество на битовите отпадъци, заплащат и такса за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване

Приходите на община Сливен от такса битови отпадъци за периода 2016-2020 г. са представени в долната таблица.

Таблица 8. Приходи от такса битови отпадъци

	2016	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от местни данъци и такси (лв)	-	25 691 000	24 759 000	18 285 000	17 977 000
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	2 961 000	2 918 000	3 450 000	3 665 000	4 035 000
В т.ч. от:					
физически лица (домакинства)	1 541 000	1 497 000	1 763 000	1 772 000	2 214 000
юридически лица	1 420 000	1 421 000	1 687 000	1 893 000	1 821 000

Източник: Община Сливен

През 2020 г. приходите от такса битови отпадъци представляват 22.44% от общо приходите от такси.

Таблица 9. Структура на постъпленията от ТБО по групи задължени лица

Източник	2016	2017	2018	2019	2020
физически лица (домакинства)	52%	51%	51%	48%	55%
юридически лица	48%	49%	49%	52%	45%

Източник: Община Сливен

В община Сливен делът на приходите от домакинствата в общите приходи от такса битови отпадъци е малко по голям от този на бизнеса. Данните показват, че за разглеждания период общината демонстрира стремеж към по-пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“ и към намаляване на т.нар. крос-субсидиране на разходите на домакинствата от страна на бизнеса.

Събираемостта на ТБО от задължените лица е много висока както от домакинствата, така и от фирмите. Този факт е положителен, като се има предвид, че общината ще се нуждае от сериозни средства за прилагане на редица мерки, вкл. инвестиционни, за подобряване управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели за отпадъците в периода на новата програма за управление на отпадъците до 2028 г.

Таблица 10. Равнище на събираемост на приходите от такса битови отпадъци (%)

	2018	2019	2020
Равнище на събираемост - общо	80%	81%	80%

Източник: Община Сливен

Общите разходи за управление на отпадъците през последните 5 години са представени в следващата таблица.

Таблица 11. Разходи за управление на отпадъците (лв.)

	2016	2017	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците	6 566 000	9 353 000	8 031 087	8 537 162	10 466 554
В т.ч. за:					
- за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други (лв.)	0,00	0,00	0,00	29 280,00	4 120,00
- за събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им (лв.)	2 432 000	5 168 000	3 513 236,00	3 547 025,00	4 076 284,64

	2016	2017	2018	2019	2020
- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци (лв.)	1 962 985	1 154 737	1 788 967	1 728 795,00	2 062 099,48
-за отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците (лв.)	981 015	1 132 263	1 550 806	1 838 360,00	2 559 948,18
- за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване (лв.)	1 190 000	1 898 000	1 178 078	1 193 702,00	1 764 101,52

Източник: Община Сливен

Фигура 1. Структура на разходите за управление на отпадъците 2020 г.

В структурата на разходите за управление на отпадъци най-висок е дялът на разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Много висок и непрекъснато нарастващ е дялът на разходите за отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на отпадъци. Съгласно *Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.), размерът на отчисленията за депониране по чл.60 и чл. 64 от ЗУО са прогресивно нарастващи в годините. Съответно разходите на общината нарастват през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици, и начин на живот на домакинствата, краткия живот на предметите и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. Като се има предвид, че до 2022 г. и всяка следваща година отчисленията за депониране на отпадъци ще достигнат 95 лв./тон, общината ще трябва да включи в програмата мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и

оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

Таблица 12. Разходи по управлението на отпадъците на 1 жител (2016-2020 г.)

	2016	2017	2018	2019	2020
Средно - България	71,01	77,66	87,81	89,86	-
Сливен	54,43	77,89	67,50	72,61	89,71

Източник: НСИ, Община Сливен

Таблица 13. Степен на покриване на разходите за управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци

	2016	2017	2018	2019	2020
Средно - България	0,91	0,97	1,13	1,02	-
Община Сливен	0,45	0,31	0,43	0,43	0,38

Източник: НСИ, Община Сливен

В община Сливен приходите от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците. Тенденцията е трайна през анализирания период и не съвпада със средното за страната, където преобладаваща величина са приходите. Това означава, че генераторите на отпадъци не заплащат пълните разходи за управление на битовите отпадъци, поради което общината субсидира управлението на битови отпадъци от други източници. В следващите години ще е необходимо да нарастват приходите от такса битови отпадъци, за да се покрият разходите за инвестиции и оперативните разходи за експлоатация на новоизградените съоръжения. Общината трябва да преразгледа начинът на определяне и размера на такса БО, така че да осигури пълно покритие на разходите за дейностите по отпадъци.

Въз основа на направения анализ са изведени следните **основни изводи и препоръки**:

- Принципът „замърсителят плаща“ не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Сливен ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.
- Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Сливен са значително по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на

количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

8.8. Административен капацитет за управление на отпадъците

Анализът има за цел да установи състоянието на административния капацитет на община Сливен в сферата на управление на отпадъците, евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината и да направи препоръки за оптимизиране и подобряване на административния капацитет за осъществяването на управленските и контролните правомощия на общината.

Настоящият анализ се стреми да даде отговор на следните въпроси: дали се изпълняват правомощията и отговорностите на общината в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове, кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината, ясно ли са разграничени функциите между отделните звена, какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, на тяхната техническа и информационна обезпеченост.

Използвани са следните методи:

- проучване на общински нормативни и ведомствени документи, регламентиращи отговорностите на общината за управлението на отпадъците;
- анализ на отчетни документи и статистически данни за служителите, ангажирани с функции за управление на отпадъците;
- анкетиране на експерти по отпадъци в общината за изясняване на състоянието на осигуреността и на бъдещите потребности от персонал и за техническата и информационната осигуреност на администрацията.

Функционална обезпеченост

В т. 1 по-горе подробно са описани правомощията на общините за управление на отпадъците. Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. В зависимост от начина на подпомагане изпълнението на правомощията на кмета за управление на отпадъците, определени звена в общинската административна структура имат:

- основна функция – функция, която подпомага по същество определено правомощие, политика, стратегия, план, програма;
- спомагателна функция – функция, която се изразява в съдействие, координация, техническа помощ и други подобни, по отношение на определено правомощие, политика, стратегия, план, програма.

В община Сливен общата организация и контрол на работата на общинската администрация в областта на екологията, вкл. отпадъци, е възложена на заместник-кмета „Устройство на територията и строителство“.

Основните функции, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на самостоятелен отдел в специализираната администрация –

отдел „Екология“. Отделът изпълнява общинските функции в областта на околната среда, включително и в сектор отпадъци. Съгласно Устройствения правилник на общинската администрация, отделът има следните функции в областта на управление на отпадъците:

- осигурява синхронизирането между местната, националната и европейската политика;
- организира разработването, актуализацията и осъществява контрол по изпълнението на общинските програми за управление на отпадъците и стратегическите документи на община Сливен в частта по околна среда;
- планира и контролира разходването на средствата за управление, контрол и регулиране на дейностите по отпадъци;
- планира необходимите средства за извършване на дейностите по поддържане на чистотата на територията на община Сливен и контролира разходването им съгласно одобрената план-сметка от Общинския съвет;
- подпомага организацията и провеждането на процедури по ОВОС, ЕО и комплексни разрешителни за обекти и дейности на територията на община Сливен;
- съдейства за организирането на процедури за възлагане на обществени поръчки по ЗОП, чиито обекти са свързани с устойчиво развитие и опазване на околната среда;
- организира поддържането на база данни и информирание на обществеността;
- организира и провежда контролната дейност на община Сливен;
- организира разработването и прилагането на местни нормативни документи;
- организира експертната дейност на общината, в т.ч. подготовка на становища, участие в експертни екологични съвети, общински и междуведомствени комисии, обществени обсъждания.

Функциите на отдел „Екология“ за управление на отпадъците са допълнително конкретизирани в длъжностните характеристики на служителите. Началникът на отдела, изпълнява експертните функции по управление на отпадъците, в т.ч. смесените битови, масово разпространените, опасните от бита и др. Съблюдава и за изпълнение на целите по ЗУО, следи за отчисленията по чл.60 и чл.64 от ЗУО, обновяване на информацията в раздел „Околна среда“ на сайта на Община Сливен. Съгласува документи за изпълнение на договорите за „Сметосъбиране и сметоизвозване и почистване на териториите за обществено ползване на община Сливен“, „Предоставяне на услуги по предварително третиране на смесени битови отпадъци и сортиране на разделно събрани рециклируеми отпадъци включващи: сепариране, рециклиране, транспортиране, оползотворяване (термично или чрез други методи за оползотворяване) и предаване за обезвреждане на отпадъци, генерирани на територията на общините Ямбол, Сливен, Нова Загора, Тунджа и Стралджа“, „Експлоатация, мониторинг и поддръжка на Регионално депо за неопасни отпадъци на общини Ямбол, Сливен, Нова Загора, Тунджа и Стралджа, „Мониторинг на закрито общинско депо за неопасни отпадъци“, „Разделно събиране на излезли от употреба батерии (НУБА),

„Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), „Разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата“, „Площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата“. Началник отдел „Екология“ участва и в управлението на РСУО Ямбол.

Организацията и изпълнението на дейностите по събиране, включително разделно, съхраняване, транспортиране, третиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци общината е изнесла извън структурните звена на общинската администрация, като за целта е сключила договори за възлагане на определени дейности с отпадъци.

Контролните функции по управление на отпадъците са възложени на главен инспектор други дейности по „Околна среда“ (ДДООС) заедно с шест инспектора други дейности по „Опазване на околната среда“ към отдел „Екология“. Със заповед на кмета на общината те са задължени да осъществяват контрол по изпълнение на договорите за „Сметосъбиране и сметоизвозване и почистване на териториите за обществено ползване на община Сливен“, „Разделно събиране на излезли от употреба батерии (НУБА), „Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), „Разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата“, контрол за нерегламентирани замърсявания с отпадъци.

Със заповед на кмета на общината инспекторите ДДООС са задължени да осъществяват контрол по изпълнение на Наредбата за управление на отпадъците в община Сливен и на други наредби. Всички кметове, кметски заместници и ръководители на Центрове за административно обслужване също са упълномощени със заповед на кмета на общината. Задълженията на определените със заповед служители са да осъществяват контрол по спазването от страна на всички юридически и физически лица на територията на община Сливен на нормативните актове на Общинския съвет, на екологичните закони и подзаконовите нормативни актове, както и на договорите, по които страна е община Сливен, когато такива функции са му възложени от кмета на общината или от Общинския съвет. На инспекторите са възложени функции да осъществяват текущ, превантивен и последващ контрол, да дават писмени предписания и да следят за изпълнението им по спазването от страна на всички юридически и физически лица на територията на общината на нормативните актове на Общинския съвет, на законите и подзаконовите нормативни актове, както и на договори, по които страна е общината. При изпълнение на функциите си инспекторите са задължени да осъществяват и административно-наказателна дейност по предвидения законов ред.

През 2020 г. инспекторите в други дейности „Опазване на околната среда“ са съставяли 45 бр. констативни протокола за строителни и битови отпадъци, 45 бр. предписания за Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и 6 бр. акта за установени нарушения, свързани с управление на отпадъците.

Други структурни звена също имат функции, свързани с управление на отпадъците.

Дирекция „Устройство на територията” с отдели „Кадастър и регулация” и „Териториално устройство и архитектура”

- организира, координира и участва в разработването, разглеждането, приемането и актуализирането на териториално устройствените планове;
- организира набирането и предоставянето на информация за предвижданията на териториално-устройственото планиране, включително инженерно-техническа инфраструктура и в частност в областта на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци
- способства за организирането и реализирането на строителната дейност.

Отдел „Бюджет”

- осъществява връзката с ръководството на общината по разработването и съставянето на проектобюджета на община Сливен;
- осъществява връзката между община Сливен и Министерство на финансите по приложението и изменението на нормативните актове в бюджетната сфера.

Дирекция „Местни данъци и такси“

- изготвя проект на заповед за определяне границите на районите с организирано събиране и извозване на битови отпадъци на територията на община Сливен и осъществява процедурите, свързани с тях;
- ежегодно разработва предложение за размера на такса битови отпадъци въз основа на годишната план-сметка за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване;
- разглежда и обработва преписки, свързани с определяне размера на такса битови отпадъци за нежилищни имоти, на предприятия, в зависимост от количеството на битовите отпадъци и честотата на извозване или чрез пряко договаряне.

Отдел „Правно-нормативно обслужване“ отговаря за:

- подготовката, организирането и провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки по ЗОП, включително за избор на изпълнители за дейностите по управление на отпадъците;
- осигурява спазването на законността при осъществяването на дейността на общата и на специализираната администрация и оказва правна помощ на кмета и на административните звена, като дава мотивирани становища по правни въпроси и по проекти на нормативни актове и изготвяне на проекти на договори.

Отдел „Връзки с обществеността“ изпълнява функции за привличане на обществеността, подготвя и осъществява обществени консултации и информационно-образователни дейности, поддържа контакти с неправителствени организации.

Анализът на ангажиментите на отдел „Екология“, както и другите гореописани структурни звена в общинската администрация, показва, че нормативно възложените на кмета функции за управление на отпадъците са обезпечени – за разработване и изпълнение на стратегическите и нормативните документи на общината, за осъществяване на услугите в сектора, за мониторинг, контрол и координация,

информационно обезпечаване, финансово планиране, информиране на обществеността. Функциите са ясно разписани и не се наблюдава дублиране в хоризонтален и вертикален аспект. Обезпечени са и координацията и контролът за изпълнение на онези функции, които са възложени на външни изпълнители.

Човешки ресурси

В общинска администрация в отдел „Екология” работят 6 експерти еколози в т.ч. началник отдела, като пряко отговорни по въпросите, свързани с управление на отпадъците са началник отдел „Екология”, главен инспектор и 6 инспектора. Професионалната квалификация на експертите еколози е много добра. Общината осъществява целенасочена политика за регулярно повишаване на квалификацията, като през 2016 и 2020 г. експертите от отдел „Екология“ и други експерти с функции в сферата на управление на отпадъците са участвали в обучения, организирани от МОСВ, НСОСРБ, АСЕКОБ и други.

Осъществяването на контролната дейност по спазване на нормативната уредба и на дейността на фирмите, предоставящи услуги за отпадъци, е възложено на гл. инспектор ДДОС и 6 инспектори ДДОС, отдел „Екология“. Определените със заповед на кмета служители са ангажирани с контрола на фирмата по почистване на гр. Сливен. Осъществяват контрол по наредбата за управление на отпадъците и други сходни наредби на територията на гр.Сливен. Двама инспектори с автомобил осъществяват и контрол на нерегламентирани замърсявания с отпадъци, като контрола в и около населените места се осъществява от кметове, кметски наместници и експерти и специалисти от ЦАО в кв. Надежда, кв.Речица, кв.Дебелата кория. Броят на служителите е достатъчен за изпълнение на възложените функции.

Материално-техническо и информационно обезпечаване

Материално-техническата обезпеченост на служителите в общинската администрация с функции в областта на отпадъците е на добро равнище. Осигурени са помещения, офис оборудване и техника за работа. Изградена е вътрешна компютърна мрежа с нива на достъп съобразно дефинираните в системата права. Четири инспектора са снабдени с карти за всички автобусни линии в града. Двама от инспекторите извършват контрола с автомобил. Всички инспектори са обезпечени със служебни телефони.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО (обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., последно , изм. и доп., бр. 19 от 5.03.2021 г. и Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г., последно изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020г..)

В чл. 44 Раздел I на Глава четвърта в ЗУО са регламентирани задълженията на общините във връзка с информационното обезпечаване на управлението на отпадъците. Кметът на общината организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се

предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. В Наредбата се определят:

- редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците;
- редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците;
- редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
- редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
- изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Задължени лица по Наредбата са:

1. лицата, чиято дейност е свързана с образуване на производствени и/или опасни отпадъци, с изключение на отпадъците, образувани от домакинства, търговските и административните сгради;
2. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на производствени и/или опасни отпадъци;
3. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на битови и/или строителни отпадъци;
4. лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на масово разпространени отпадъци;
5. лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
6. организациите по оползотворяване и лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО;
7. регионални сдружения за управление на отпадъци;
8. лицата, извършващи дейности като търговец и/или брокер на отпадъци.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени с Наредбата, както и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО.

Община Сливен предоставя информация съобразно изискванията на ЗУО и Наредбата като член на Регионално сдружение „Регионален център за управление на отпадъците Ямбол.

Информационното обезпечаване на управлението на отпадъците в общината е на добро равнище. Общината е въвела база данни относно количествата отпадъци по видове. Документооборотът и обменът на информация се осъществяват по два начина – по електронен път и по-рядко на хартиен носител. Основните документи, в това число планове и програми, документи във връзка с определяне на цени на такси и услуги и заплащане на такса „БО“, решения на Общинския съвет, договори с външни

изпълнители, отчети за дейността и други са достъпни в локалната компютърна мрежа и достъп до тях имат всички служители на общината.

Общината поддържа на интернет страницата си www.sliven.bg секция „Околна среда“, в която публикува систематизирана информация, включително във връзка с управление на отпадъците.

Основни изводи и препоръки

- Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.
- Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.
- Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

8.9. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и разделното събиране на отпадъците има ключово значение за успеха и постигане на целите на общинската политика за отпадъците в съответствие с йерархията за тяхното управление.

Предмет на този анализ е информационната политика и работата с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците.

Община Сливен има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността и провеждане на публични обсъждания и консултиране на обществеността във връзка с планиране и изпълнение на общинските политики, включително в областта на опазване на околната среда. Заседанията на Общинския съвет са отворени за гражданите, които могат да присъстват на тях и да зададат конкретни въпроси (в т.ч. такива, свързани с управлението на отпадъците) към кмета на общината. В община Сливен има утвърдена от години практика на въпроси на граждани, задавани директно на срещи с експертите на общината.

Има работещ „телефон“ за връзка с гражданите и електронна поща, на които те имат възможност да подават сигнали и да получават информация по всички въпроси, свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците.

Общината поддържа на интернет страницата си www.sliven.bg секция „Околна среда“, в която публикува систематизирана информация, включително във връзка с управление

на отпадъците. Този подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците. В секция „Околна среда“ се публикува информация по компоненти на околната среда в т.ч. и за Отпадъци, като:

Площадки за предаване на разделно събрани отпадъци

Регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на община Сливен

Места за смяна на отработени моторни масла и смяна на автомобилни гуми на територията на гр. Сливен

Битови отпадъци

Информация за дейността на Регионално сдружение „Регионален център за управление на отпадъците Ямбол“

Заповед за организиране на сметосъбиране и сметоизвозване за календарната година

Масово разпространени отпадъци

Системи за разделно събиране на:

Отпадъци от опаковки

Ненужни дрехи, обувки и домашен текстил

Негодни за употреба батерии и акумулатори НУБА

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

Излезли от употреба гуми (ИУГ)

Отработени масла (ОМ)

Опасни отпадъци, образувани в домакинствата

Биоразградими отпадъци

Строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата

Издаване на разрешение на юридически лица за депониране на отпадъци

Кампании за разделно събиране на различни групи отпадъци от домакинствата

Извършваните ЕО и ОВОС и покани за обществени обсъждания

Друга актуална информация.

На уеб-сайта на общината се публикува и друга информация, касаеща дейностите с отпадъците - договорите с фирмите, изпълняващи услуги по сметосъбиране и сметоизвозване, почистване на обществените площи, предварително третиране чрез сепариране на битовите отпадъци, експлоатация на регионалното депо за отпадъци, договори с организациите по оползотворяване на различните специфични отпадъчни потоци, заповедите за принудително премахване на излезли от употреба МПС, както и информация за основните проекти в тази област.

Община Сливен провежда периодични кампании за разделно събиране на отпадъци от домакинства, като предварително съобщава график за събиране чрез мобилни събирателни пунктове, групите отпадъци, които домакинствата могат да предават

безвъзмездно, както и кратка информация за необходимостта и ползите от разделното събиране на битовите отпадъци.

В съответствие с изискванията на ЗООС и ЗУО ежегодно, до 31-ви март кметът на общината внася отчет пред Общинския съвет за изпълнение на дейностите, заложи в общинската програма за опазване на околната среда, респективно в програмата за управление на отпадъците, в качеството ѝ на секторна програма. Докладните записки с отчетите на програмата и съответните решения на Общинския съвет се оповестяват чрез сайта на общината.

Общината ежегодно участва в националната кампания за почистване. Общинската администрация разпространява информация за кампаниите в гр. Сливен и във всички села в общината. Програмата на кампаниите се публикуват на интернет страницата на общината. Общинска администрация определя площадките, нуждаещи се от почистване от отпадъци, осигурява достатъчно торби и ръкавици за включилите се доброволци, а ръководството и служителите от общинска администрация участват активно в почистването. Като положителен факт се оценява успешното привличане и на големи фирми, опериращи на територията на община Сливен, които се включват със своя техника в механизирано почистване на локални замърсявания на територията на град Сливен. Фирмата за сметосъбиране „Грийн Партнърс“ ДЗЗД също участва в кампанията, като транспортира събраните отпадъци до регионалното депо. Почистват се както локални сметища, така и междублокови пространства, посещаваните туристически обекти в Природен парк „Сините камъни” и местности на територията на общината. Кампаниите са съчетани с образователни инициативи, но те са по-скоро с епизодичен характер.

В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Сливен в сектор отпадъци са изведени следните **основни изводи и препоръки:**

- Община Сливен има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си секция „Околна среда“, в която публикува разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информиране на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.
- Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

9. Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Сливен.
